

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“;
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

DE AMSTERDAMSCH E MAATSCHAPPIJ VAN LEVENSVZERZEKERING

AMSTERDAM, Heerengracht 414 - SOERABAJA, Societeitstraat.

Kapitaal-Verzekering Rente-Verzekering.

„Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage“

Kabar dari Hindia-Nederland, sasoedahnja mail katarima.

Ada djoega telegram dari BATAWI DAN LAIN TAMPAT.

INHOUD: Bede om Hulp. — Liefdadigheids-Voorstelling. — Verslag der Studie-Commissie over het jaar 1917. — Feuilleton. — Sprokkels. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Leestafels — Mededeelingen. — Ingezonden.

Bede om Hulp.

Wie helpt een oppassend West-Indisch jongmensch tijdelijk aan een voorschot van vijfhonderd gulden, ten einde dit jaar zijne studiën aan een Zeevaartschool te kunnen beëindigen?
Bedoeld jongmensch heeft reeds zijn diploma als 2e stuurman behaald, doch zit thans zonder middelen wegens het ontbreken van alle gemeenschap met onze West-Indische Kolonie. Volgens oordeel van den Directeur dier Zeevaartschool zijn zijne studiën zeer bevredigend, en is een gunstige uitslag te verwachten. In dat opzicht kan dus de terugbetaling van het voorschot als verzekerd worden beschouwd.
Het zou dus jammer zijn, wanneer hij door de tegenwoordige ongelukkige omstandigheden gedwongen zou worden, zijne studiën te staken.
Nadere inlichtingen te bekomen aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

Liefdadigheids-Voorstelling

ten bate van het Rode Kruis ook in Nederl.-Indië.
Gaarne herinneren we aan de uitvoering, die 15 dezer zal plaats hebben (zie Ing. stuk). Ook giften zullen zeer welkom zijn.
Red.-Comm.

Verslag der Studie-Commissie over het jaar 1917.

In den loop van het verslagjaar leed de Commissie zeer gevoelige verliezen door het overlijden van haar Eere-Voorzitter, Prof. Dr. J. H. C. Kern en van het lid Prof. Ch. A. van Ophuysen.
Wijlen Prof. Kern heeft te allen tijde de Vereeniging „Oost en West“ zijn warme sympathie betoond, en bij de oprichting van de Studie-Commissie dier Vereeniging geen oogenblik gearzeld, om het Eere-Voorzitterschap daarvan te aanvaarden. Ook materieel mocht de Commissie zijn belangstelling ondervinden.
In Prof. van Ophuysen, wiens liefde voor Indië en de Indiërs algemeen bekend was, verloor de Commissie niet alleen een zeer belangstellend lid, doch ook een trouw medewerker, wiens adviezen steeds zeer gewaardeerd werden.
Beide overledenen zullen bij onze Commissie in hooge eere en dankbare herinnering voortleven.
Waar reeds dikwijls de wenschelijkheid was uitgesproken, om ook ontwikkelde Indiërs in onze Commissie op te nemen, werd de heer W. K. Tehupeiry, arts te Amsterdam, tot een benoeming als zoodanig aan het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West“ voorgedragen. Naar aanleiding van deze voordracht volgde die benoeming, welke door den heer Tehupeiry werd aangenomen.
De Commissie was op het einde van het verslagjaar samengesteld als volgt:
Prof. Ir. C. W. Weys, Voorzitter, 's-Hage;
Mr. J. H. Abendanon, Onder-Voorzitter, id.;
E. F. Grooss, Secretaris, id.;
Prof. Dr. A. H. Berkhout, Wageningen;
Prof. Mr. D. van Blom, Leiden;
M. C. Brandes, Utrecht;
Prof. J. C. van Eerde, Amsterdam;
A. N. J. Fabius, id.;
Ir. D. H. Havelaar, Rotterdam;

Ir. H. H. van Kol, Voorschoten;
Prof. Dr. J. J. van Loghem, Amsterdam;
Dr. Hendrik Muller, 's Hage;
G. J. Oudemans, id.;
Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Leiden;
W. K. Tehupeiry, Amsterdam;
Dr. H. D. Tjeenk Willink, Deventer.

Gedurende het verslagjaar werden drie gewone vergaderingen gehouden t.w. op 31 Maart, 30 Juni en 29 September en een buitengewone bijeenkomst op 11 April. De gewone vergadering, welke op 29 December had moeten plaats hebben, werd uitgesteld tot 26 Januari 1918, wegens de bezwaren, verbonden aan het reizen in de Kerstvacantie, in deze tijden van beperkten treinenloop.

De buitengewone bijeenkomst op 11 April werd gehouden op verzoek van Pangeran Ario Koesomodiningrat, lid van de toenmaals in Nederland vertoevende Deputatie „Indië Weerbaar“, teneinde Z.H.Geb. in de gelegenheid te stellen, met de Studie-Commissie te bespreken, wat in het belang van de studie der hier te lande vertoevende Javanen zoude kunnen gedaan worden.

De Pangeran meende, dat verbetering zou zijn te verkrijgen door de instelling van een sub-commissie van de Studie-Commissie in Indië, die de ouders of verzorgers van de voor de uitzending in aanmerking komende jongelieden zou kunnen adviseeren over de al of niet geschiktheid dezer laatsten voor een voortgezette studie in Nederland, en door de oprichting van een tehuis in Nederland, waarin de uitgezonden jongelieden zouden moeten verblijven, onder leiding van een ontwikkeld Javaan van hooge geboorte.

De Pangeran verzocht de medewerking van de Studie-Commissie om dit te bereiken.

De leden van de Studie-Commissie, die deze vergadering bijwoonden, konden zich met de beschouwingen van den Pangeran in hoofdzaak vereenigen. Latere overweging bracht de Studie-Commissie er echter toe van de oprichting van een tehuis af te zien, zooals uit het vervolg van dit verslag zal blijken.

PERRY & CO.

Dekstoelen
Koffers en Tasschen
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

Men vrage prospectus voor het doen uitvoeren volgens teekeningen en bestek van inwendige verbouwingen, sanitaire en electr. installaties, enz.

N.V. voor Binnenhuis-architectuur en Meubelkunst
CORN. VAN DER SLUIJS
Directeur.
Oude Molstraat 12 f Den Haag Telefoon 4782

Geheele wooninrichtingen, Meubels naar eigen ontwerpen, Stoffen, Behangsels, Tapijten, Lampen, enz.

Werd in het vorige jaarverslag reeds vermeld, dat de Studie-Commissie zich had gewend tot den Directeur van Onderwijs en Eeredienst in Ned.-Indië, met het verzoek hulp te willen verlenen om van Regeeringswege de Inlandsche maatschappij te doen wijzen op het bestaan en het doel van de Commissie en op het groote belang voor de naar Nederland gezonden jongelieden, om bij den overgang in voor hen zoo geheel vreemde levensomstandigheden te kunnen steunen op den toegewijden raad en de belanglooze leiding der Commissieleden, welk verzoek — blijkens ministerieel schrijven van 29 November 1916 — door Z.E. den Minister van Koloniën bij den Gouverneur-Generaal welwillend werd ondersteund; — bij zijn schrijven van 27 Januari 1917, mochten wij van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst in Nederl.-Indië vernemen, dat Z.H.E.G. met het streven der Commissie ten volle instemde en gaarne had voldaan aan het verzoek, om door officieele mededeelingen aan verschillende autoriteiten dezen met het bestaan en den werking der Commissie in kennis te stellen, onder uitnoodiging, om daaraan bekendheid te geven aan de Inlandsche Ambtenaren en aan de Inlandsche leerlingen der Hoogere Burgerschoolen.

In aansluiting hiermede, mocht de Studie-Commissie van den Minister van Koloniën bericht ontvangen, dat bij den oproep van niet-Europeesche kandidaten voor de Cadettenschool en de Kon. Militaire Academie, de aandacht van ouders of verzorgers van de candidaten er op is gevestigd, dat zij goed zullen doen, voor het zoeken van een gemachtigde, die de belangen hunner zoons of pupillen in Nederland zal hebben te behartigen, de tusschenkomst van de Studie-Commissie in te roepen.

Het is hier de plaats om bovengenoemden autoriteiten den welgemeenden dank der Commissie te betuigen voor hunne welwillende medewerking in deze aangelegenheid.

Werd het vorige jaar mededeeling gedaan van het heugelijk feit, dat op den weg der samenwerking tusschen de bestaande verschillende studie-vereeningen een groote schrede voorwaarts was gedaan door een geopend overleg, om te trachten, zoo in Nederland als in Indië, tot een gemeenschappelijke vertegenwoordiging te komen, — dit jaar werd dit overleg door een gunstig resultaat bekrond.

Ten behoeve van een eendrachtige samenwerking is door „De Studie-Commissie van de Vereeniging „Oost en West“, „Het Juliana-Fonds“, „Het Max Havelaar-Fonds“, „De Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas“ en „De Tjandi-Stichting“ ingesteld een „Centraal Comité voor opleiding van Indische Jongelieden in Nederland“.

In dit Comité hebben zitting: Voorzitter en Secretaris van de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West“, benevens van elke der overige aangesloten vereeningen een vertegenwoordiger. De Studie-Commissie zal in dit Comité de leiding hebben bij de beoogde samenwerking.

In het in gecombineerde vergadering vastgestelde reglement voor het Centraal-Comité is bepaald, dat andere fondsen en vereeningen in Nederland, die op hetzelfde gebied werkzaam zijn, tot aansluiting kunnen worden toegelaten, en dat te Batavia, onder den naam van „Voorlichtings-Commissie voor opleiding van Jongelieden in Nederland“, een Sub-Commissie wordt ingesteld, welke tot taak heeft:

1e. Het verstrekken van voorlichting en het samenwerken met andere vereeningen in Nederl.-Indië,

ten behoeve van Indische jongelieden, voor wie opleiding in Nederland wordt gewenscht;

2e. De vertegenwoordiging in Ned.-Indië van de aangesloten vereeningen, voor zoover deze dit wenschen.

Indien de wenschelijkheid daarvan blijkt, kan in West-Indië eene overeenkomstige sub-commissie worden gevestigd.

De Oost-Indische Commissie geeft in Ned.-Indië zooveel mogelijk bekendheid aan het doel en streven der aangesloten vereeningen.

Zij zoekt aanraking met de ouders of verzorgers van Indische jongelieden, voor wie opleiding in Nederland, hetzij voor eigen rekening, of met steun van een der aangesloten vereeningen, wordt gewenscht.

Zij tracht te bevorderen, dat die ouders of verzorgers ook bij opleiding voor eigen rekening, de behartiging der belangen van de jongelieden toevertrouwen aan eene op dat gebied in Nederland werkzaam zijnde vereeniging.

Het Centraal-Comité in Nederland is thans samengesteld als volgt:

Prof. Ir. C. W. Weys, Voorzitter (Studie-Commissie Vereen. „Oost en West“);

Mr. J. H. Abendanon (Juliana-Fonds);

Dr. Hendrik Muller (Max Havelaar-Fonds);

A. N. J. Fabius (Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas);

J. Th. Gerlings (Tjandi-Stichting);

E. F. Grooss, Secretaris (Studie-Commissie Vereeniging „Oost en West“).

Aan den heer Dr. G. A. J. Hazeu, Directeur van Onderwijs en Eeredienst te Batavia, is verzocht, de leden van de Sub-Commissie aldaar, namens het Centraal-Comité, te willen benoemen en zelf het voorzitterschap daarvan te willen aanvaarden.

Door de gebrekkige postverbinding, werd op dit verzoek nog geen antwoord ontvangen, doch de groote belangstelling voor de verrichtingen van de Commissie, door den heer Hazeu getoond, toen hij, gedurende zijn verlof hier te lande, daarvan een werkzaam lid was, geeft ons de hoop, dat wij bij hem niet vergeefs zullen hebben aangeklopt.

Het denkbeeld van Pangeran Ario Koesomodiningrat tot stichting van een tehuis voor hier te lande vertoevende Inlandsche jongelieden uit Ned.-Indië, vormde reeds meermalen een onderwerp van gedachtenwisseling in de vergaderingen der Studie-Commissie en werd thans, op verzoek van den Pangeran, opnieuw in ernstige overweging genomen. De Commissie moest echter ook thans haar reeds vroeger ingenomen standpunt, dat de oprichting van zulk een tehuis niet gewenscht is, handhaven, en wel om de volgende redenen:

1e. zal het zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk zijn een Inlander van goeden huize te vinden, die niet alleen door groote algemeene kennis van de toestanden hier te lande, daartoe geschikt, maar ook tevens genegen zal zijn als leider van het tehuis op te treden en hiervoor lange jaren achtereen in Nederland te verblijven;

2e. mag het, na rijp beraad, niet zoo aanbevelenswaardig heeten, dat de Indische jongelieden te veel in eigen kring verkeerden, omdat juist de aanraking met de Hollandsche jongelieden zoo veel tot bevordering van hunne algemeene ontwikkeling zal kunnen bijdragen;

3e. zal men niet met één tehuis kunnen volstaan en zullen er meerdere tehuizen moeten worden opge-

klemmende last op allen en alles. Vooral tegen den avond, als de schaduwen 't langst zijn en de Westwind langs de kusten in kracht afneemt, terwijl nog geen enkel koeltje van der bergen toppen neerstrijkt, tusschen rotsgevaarten door dalen en kloven.

Dubbel zwaar en neerdrukkend wordt de dampkring, als de N. W. wind door atmosferische invloeden, voor 'n paar dagen, 'n geheele week soms, zijn kracht op het land heeft verloren en alleen de zee, ver, ver weg met kleine wit gekuifde golven bezet.

Boomen en planten staan dan in doodsche stilte, in angstspanning, als verwachten ze de komst van iets geheimzinnigs, dat óf verwoesting, óf een nieuwen toestand brengen moet.

De reeds zoo schaars weerklinkende vogelstemmen worden nog zeldzamer vernomen. Alleen 't scherpe geluid der groene kakatoea's en dat der parkieten, dringt u nu en dan door merg en been. 't Verraderlijke fluiten van arenden, loerend op buit, trilt van omhoog uit den wolkenloozen hemel, de spanning onder de zich angstig verbergende vogelsoorten tot 'n maximum opvoerend.

De huisdieren, varkens, honden en kippen zoeken loom naar de schaduwrijkste en koelste plekjes en alleen dorst of honger zet hen in traag beweeg.

Ook de mensch gevoelt de benauwing, gevoelt die in dubbele mate, want meer nog dan 't lichaam, lijdt de geest door deze deprimeerende atmosferische gesteldheid. Iedere beweging valt moeilijk, 't ademen is zwaar en 't is als drukt er een looden gewicht op het hoofd, waardoor 't denken wordt belet. 'n Gevoel van zorg, als voor een naderend gevaar, dat men niet ziet, doch gevoelt dat komen móet, dat er is, legt beslag op u en wat ge ook doet, hoe ge ook strijdt, ge overwint 't niet, want 't laat u nergens los.

Beklemmender, intenser wordt 't nog, wanneer

FEUILLETON.

Van Storm en Strijd op Boeroe's Kust

DOOR A. F. SCHUT,

Zending-leeraar der U. Z. V. op het eiland Boeroe.

Aan dit met fraaie lichtdrukken naar foto's versierd boekske, voor den zeer matigen prijs van f 0.40 uitgegeven door den „Boekhandel van den Zendingsstudie Raad“ te den Haag, ontleenen wij de volgende talentvolle natuurbeschrijving, die zeker aankloeken zal tot lezing van het geheel:

Vergunt mij, U in gedachten te verplaatsen naar het eiland Boeroe. 't Is in de laatste weken van December, 't hartje van den Noord-West-moesson. Na de laatste regenbui in 't begin van September is er geen druppel meer gevallen. Slap hangen de bladeren der meeste boomen, struiken en planten. Vuil-groen zijn ze door de dikke laag stof, die er zich op heeft vastgezet. Veel verkleuring bemerkte men op 't midden van den dag, door 't felle zonnelichten, nog niet, maar in den morgen, als de nachtschaduwen worden verdreven door 't zachte morgengluren, en tegen den avond, als de zon „zich dompelt in de zee“, dan ziet men de kleurverandering wél, die 't onbarmhartig zonnebranden heeft veroorzaakt. Overal: zich geel tintende bladeren en blaadjes, voortteekenen van 't rasse verdorren en afvallen. De atmosfeer is drukkend, ligt als 'n zware, be-

Mej. J. DUSAULT en Mevr. C. M. SANDBERG-VAN REEDER

SPRAAKLEERARESSEN TE

AMSTERDAM, 582 Keizersgracht, Tel. N 291

behandelen alle spraakstoornissen in den ruimsten zin des woords en geven, zoo noodig, aan patiënten gelegenheid tot inwoning gedurende de kuur.

Voor predikanten, juristen, militairen en voor die voor hun beroep veel moeten spreken worden met **September Cursussen geopend**, met twee lessen per week

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereniging

Specialiteit in Kaartsysteem

DEN HAAG Kneuterdijk AMSTERDAM Weteringschans GRONINGEN Spilsloizen

Middelbare School v. Handel en Administratie LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAFT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Ex. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus** Eveneens officieel als zoodaang erkand.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zooda over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist moet worden na het afloopen der 2e Klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA

DENS' Schoenenmagazijn

SPUI No. 6, bij de Lange Poten. DEN HAAG. Filialen: Tilburg en 's-Hertogenbosch.

Ontvangen Voorjaars Nouveauté's
Uitgebreide Collectie WIT LINNEN.

Mevrouw!

Indien U niet tevreden is over Uw leverancier, bel dan even op

No. 2508 Haag.

Het bestaan onzer firma sedert 1862 waarborgt U een solide bediening. Aanbevelend,

L. A. Biesmans, fa P. Kok.

Spekslagerij. Groenmarkt 38.

Instituut ROELIJN

Theresiastraat 77 - 's-Gravenhage

INTERN EN EXTERN.

Eigenares en Directrice: Mevrouw J. ROELIJN.

Machineschrijven

Stenografie

Talen

Boekhouden

PROSPECTUS OP AANVRAGE.
.**GRATIS VERKRIJGBAAR**

Firma EIJKENSLUIJTERS & TROMP

„LLOYD-GEBOUW“, PIET HEINPLEIN.

Interc. Telefoon HAAG 1587 en 1588.

AGENTEN Stoomvaart-Maatschappij: Rotterdamsche Lloyd. PASSAGE EN EXPEDITIE naar alle werelddelen. ZEE- EN MOLESTVERZEKERING. ALGEMEEN ASSURANTIEKANTOOR. HOOFDAGENTSCHAP Haarlemsche Brandverzekering-Maatschappij. AGENTSCHAPPEN: Hollandsch-Geldersche Hypotheekbank, Gorinchem; Maas- en Merwebank, Rotterdam. AGENTEN der firma VAN STRAALEN, MONSIEUR & ERKELENS. Wijnhandelaren, Rotterdam, Den Haag, Den Helder.

richt, daar het bezwaren zal opleveren, jongelieden van verschillende landaard in één tehuis onder te brengen, terwijl ook de studie niet door allen aan dezelfde, maar aan verschillende hoogeschoolen, dus in verschillende steden zal gemaakt worden.

Den Pangeran werd medegedeeld, dat een en ander de Commissie heeft doen besluiten om van het nemen van initiatief in deze richting af te zien en — mocht van Inlandsche zijde de behoefte aan een dergelijk tehuis blijven gevoeld, — dat initiatief dan aan die zijde over te laten.

Het behoeft zeker wel geen betoog, dat, wordt van Indische zijde tot de stichting van tehuizen voor studeerenden overgegaan, de Studie-Commissie natuurlijk gaarne bereid is, daarbij in alle opzichten de behulpzame hand te bieden, alsook om de bestuurders der tehuizen, desgewenscht, steeds met raad en daad ter zijde te staan.

Het komt der Commissie wenschelijk voor, dat de Indische jongelui, althans gedurende de eerste jaren van hun verblijf in Nederland, een onderkomen vinden bij daarvoor speciaal uitgezochte families, waar zij op tactvolle wijze worden ingeleid in eene beschaafde Hollandsche samenleving. Ter bereiking van dit streven werden stappen gedaan, waaromtrent wij in het volgend verslagjaar nader hopen te kunnen berichten.

Op voorstel van den heer Mr. Abendanon, heeft de Studie-Commissie zich in de maand Mei met een verzoekschrift gewend tot den Minister van Koloniën, de welwillende hulp van Zijne Excellentie inroepende, om de positie van de Inlandsche onderwijzers, die hier te lande de Nederlandsche hoofd- of hulpakke hebben verworven, of trachten te verwerven, definitief te regelen. Hierop is bericht ontvangen, dat een desbetreffelijk Kon. Besluit den Raad van State heeft bereikt.

Evenals vorige jaren, werd gedurende het afgelopen jaar zooveel mogelijk aanraking gezocht met de studeerende jongelieden uit Nederl.-Indië. Van meer toenadering en vertrouwen was echter ook dit jaar niet veel te bespeuren. De Commissie hoopt evenwel, dat na doorvoering van door haar beraamde, in het volgend jaarverslag te vermelden maatregelen, hierin veel verbetering zal komen.

Voor zoover de waarschijnlijk niet volledige gegevens strekken, bedraagt het aantal hier te lande studeerende Indische jongelieden 106 (48 Inlanders 58 Chinezen).

Wat de Inlanders betreft, kunnen de volgende verblijvende gunstige resultaten worden vermeld:

In 1917 slaagden voor de achter hunne namen vermelde examens:

- Raden Koesman, theoretisch arts-examen (legde sedert ook het semi-arts-examen af);
- Mas Ischaq, arts-examen;
- Raden Mas Noto Kwoor, idem (de eerste Indiër die de geheele geneeskundige studie in Nederland volbracht);
- Raden Sarengat, kandidaats-examen civiel-ingenieur;
- Raden Mas Notodiningrat, eerste gedeelte idem;
- K. J. Leatemia, idem idem;
- S. Goenoeng Moelia, hoofdakke onderwijs, akte Maleisch en Land- en Volkenkunde;
- E. A. Kajadoe, idem, idem;
- Raden Mas Iso Rekso Hadiprodjo, eind-examen Rijks Hooger Landbouwschool te Wageningen en kandidaats-examen Landbouw-ingenieur;

wolken, van waterdampen zwaar, zich als 'n vacht schuiven tusschen de brandende zon en de van dorst smachtende aarde. Alle arbeid, lichamelijke en geestelijke, wordt door 't onbestemde steeds klimmende angstgevoel, door de spanning van elke zenuw, onzegbaar zwaar.

Van uit 't Zuid-Westen stapelen zich plotseling, lood-zwart, massa's wolken op, waaruit als door onzichtbare handen 'n grauw gordijn vol diepe, donkere plooiën op de zee wordt neergelaten. In snellen vaart komt 't nader en sleept het over de inktzwarte zee, waarin 't zich in milliarden zware regendruppels neervallend verliest.

Meermalen is 't, van uit de verte gezien, als breken die wolken en laten stroomen waters los, die dan 't voorkomen hebben van loodkleurige reuzenzuilen in dichte rijen naast en achter elkander.

Of te midden van de drukkende hitte-stilte wordt plotseling van uit de verte 'n hevige gedruisch vernomen, dat van oogenblik tot oogenblik in kracht toeneemt, en naderbij komt. 't Is dan alsof alles den adem inhoudt en de angstspanning tot 't toppunt is opgevoerd, in 't zeker weten, dat 't nu komt, 't gevaar er is. De toppen der boomen op de hoogste gedeelten der berghellingen beginnen te trillen; dan zwiepen de takken tegen en over elkander. Woester en woester wordt 't gezwiep en binnen enkele minuten schudt en kraakt alles op en langs de bergen, gedreven door de geweldige kracht van den Zuid-Westerstorm, den Barat-daja.

Doode boomen worden ter aarde gesmaakt. Waarom ook niet, zij hebben hun werk gedaan. Takken zwaar van bladeren worden afgerukt, andere meesleurend in hun val. Jonge boompjes worden geknakt. Op de oudere, diep en breed vastgeworteld in de aarde, beproeft hij zijn kracht, of hij ze kan doen buigen of breken, doen vallen met geheel hun wortelnet, va-

Raden Soerjomihardjo, prop.-examen, civ. ingenieur (na slechts twee jaren studie);

Raden Mas Pandji Tjokroadisoerio, idem, scheik-ingenieur (id.);

Sorip Tagor, kandidaat-examen veearts;
Ger. S. S. J. Ratu Langie, hulpakke onderwijs, na vroeger middelbare akte wiskunde (3 jarigen cursus) te hebben verworven.

De Voorzitter:
(w.g.) C. W. WEIJS.

De Secretaris,
(w.g.) GROOSS.

Sprokkels.

IV.

Onlangs lazen we een en ander over den uitvoer van pisang uit Banjoewangi naar Australië, voor welken uitvoer een geregelde veertiendaagsche dienst op Australië in 't leven geroepen was vóór den oorlog. Ook kwamen ons berichten onder de oogen over den vrij belangrijken afvoer van pisang uit Kediri naar Soerabaja langs den Brantas. Altemaal verheugende mededeelingen. Het is te hopen, dat de bevolking aan den raad van het Dep. v. Landbouw om zich op de teelt van pisang toe te leggen, gevolg zal geven.

Maar, zoo vragen we ons af, waarom wordt er niet meer gedaan aan de veredeling van het Indische fruit. Van vroeger herinneren we ons de oprichting van een vereeniging ter bevordering van de fruitteelt, naar we meenen, op aanstichting van den hr. Wigman. Is die vereeniging ter ziele?

Ligt het dan niet op den weg van het Dep. v. Landbouw om die zaak ter hand te nemen? Wel worden er in de residentie Pasoeroean eenige pogingen gedaan om enkele vruchtboomsorten te veredelen, en schijnt men zich ook toegelegd te hebben op de teelt van perziken en druiven, doch van een stelselmatigen, op wetenschappelijken grondslag berustende veredeling der inheemsche vruchten, vernemen we tot nu toe niets. Toch is dit een zaak, die de volle aandacht waard is, zoowel ter wille van de verbruikers in Indië, als van den uitvoer en de bereiding van vruchtensappen en jams.

Moge onder de krachtige en voortdurende leiding van den tegenwoordigen Directeur van Landbouw ook deze zaak naar wensch behartigd worden!

V.

In het tijdschrift „Indië” lazen we eenigen tijd geleden, dat in Deli de eerste school voor koeliekinderen op een tabaksonderneming was opgericht. Heel juist was die mededeeling niet, daar we acht jaren geleden op een der ondernemingen van de Mij. Arendsborg reeds een les bijwoonden in een school voor kinderen van koelies. De toepmalige administrateur voelde behalve voor tabak ook voor de ontwikkeling der kinderen van de aan zijn zorgen toevertrouwde koelies.

Nu vernemen we, dat een der groote tabakmaatschappijen besloten heeft om onder leiding of toezicht van den inspecteur van het I. O. een paar model-scholen op te richten. Tot voorbeeld zal genomen worden een Javaansche desso-school. Wie had kun-

demen in omvang meest. Ai mij! als ik ze dan zag neergesmaakt door die reuzenkracht, die niets ontzag, dood noch leven, zwak noch machtig, oud noch jong!

In wilde vaart vliegen verdorde en verdorrende bladeren door de lucht, voortgedreven en gedragen tevens door den storm. Maar ook zaden licht en fijn, doen mee in dien woesten dans. Voort, altijd voort in 'n kringloop, van de hoogten naar de diepten, maar dan weer omhoog tot boven der bergen toppen uit.

Heerlijk dan die stilte, als ze voorbij zijn: die tijd van angstspanning, die storm, die woeste vaart. Dubbel heerlijk als 'n flinke regenbui in 't gevolg is van den geweldenaar en komt verkwikken en laven, verkoelen en versterken. Ziet ze dan staan, die heerlijke palmen, zacht wuivend met hun kruinen als in blijde overwinning; die woudreuzen nu druipend van milliarden paarden en diamanten druppels. Vaster slaan ze nu hun wortels in den los gewerkten grond en staan er dan steviger dan ooit, in afwachting van andere barat-daja's, die komen zullen, komen met hun kortstondige maar woeste krachtaanvallen.

En dan die blijde verrassing, die verwondering als gij na korteren of langeren tijd, daar hoog op de rotsen waar nooit een mensch zijn voet zette en gij nimmer eenig groen zaagt, groen ontwaart, struikjes ziet opschieten!

Heerlijk die barat-daja's, die zoo zuiveren, verkoelen, die zaaien met onzichtbare hand! Heerlijk, maar verschrikkelijk om hun angstverwekkend geweld, dat met vernieling dreigt. Vooral voor den planter, die na moeizamen en kostbaren arbeid hoopt op 't loon in rijke vrucht, terwijl 't verlies van enkele boomen 'n onberekenbare schade brengen kan, zijn ze angstverwekkend in hun heerlijkheid.

E. CASSUTTO & Dr. A. KERVEL

TANDARTSEN.

FREDERIK HENDRIKLAAN 45.

Telefoon: SCHEVENINGEN 122.

Spreekuur van 1 tot 3 (behalve Zondags).

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.
Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.
Spreekuur: Dinsdag 7-9 n.m. en Vrijdag 2-3 n.m.
Directie: W. H. BIK.
J. VAANDRAGER.

J. v. MOORSEL

Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS

in: Stoffen, Mouselines en Witte Goederen. :: Stalen op aanvraag.

Comm. Ven. Onderlinge Transport Mij.
POLMAN, HOELEN & Co.

KANTOOR: WEERDJESSTR. 83 ARNHEM TELEFOON INTERC. No. 945.

Verhuizingen onder garantje.
Bergplaats voor Inboedels.

The Ph. van Ommeren Corporation of New York,

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway, Corner Front and Pine Streets.

belast zich met expeditie en verschepping van goederen van

Amerika naar Holland, Ned. Oost- en West-Indië.

enz. enz. en desgewenscht ook met opdrachten van anderen aard.
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

A. M. CORNELISSEN

Telef. 746 - ARNHEM - Steenstr. 83o

SANITAIRE INSTALLATIËN.

VERLICHTING

VERWARMING

Aanleg van Gas-, Water- en Electr. Leidingen.

nen denken, dat die inrichting ooit tot model zou dienen!

Verblijvend is het feit, dat die maatschappij, doende wat des gouvernements moest wezen, zich het lot der koeliekinden aantrekt. We willen echter bekennen dat onze blijdschap niet weinig getemperd werd, toen we lazen, naar welk model die model-scholen zullen worden ingericht. Zelfs de aanstelling der onderwijzers zal worden nagevolgd van Java. Wil dat zeggen, dat men tot onderwijzers wil nemen jongens, die zelf nog op de schoolbanken moesten zitten?

We hadden gehoopt, dat de vooruitstrevende Oostkust met iets beters voor den dag zou komen, met een inrichting, die door het gouvernement tot model genomen kon worden.

VI.

Het *Bat. Nbl.* deelt het volgende mee. Een hoofdstationschef te Tandjoeng Priok, die 29 jaar lang den lande trouw en eerlijk gediend had, werd onervol ontslagen, omdat er een kastekort ontdekt was van f 10.000, waarvoor hij aansprakelijk was.

Toen hij eindelijk voor den raad moest verschijnen, lag hij door een beroerte getroffen, ziek.

Beklaagde's verdediger diende 21 November 1916 een verzoek om onderstand in bij de regeering.

Een vol jaar later kreeg gemelde verdediger antwoord, dat de regeering in verband met het ontslag, dat niet „eervol” verleend was, geen termen aanwezig acht, om een ondersteuning uit te keeren.

Een regeling van de rechtspositie der ambtenaren is dringend noodig!

H. VAN VORDEN.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Uit het Tramland.

Reeds eenigen tijd wacht een artikel in de *Locomotief* onder bovenstaanden titel op bespreking. Met het tramland wordt hier bedoeld het gebied, dat in de residenties Semarang, Pekalongan en Cheribon ten zuiden van de S.C.S.-baan ligt, en waarvan de stad Tegal en haar zuidelijk achterland de grootste beteekenis heeft door hetgeen de S.C.S. daar tot stand gebracht heeft en door den met voortvarendheid ter hand genomen aanleg van de lijn *Balapoelang—Margasari*, die een verbinding moet tot stand brengen tusschen de rijke streken van *Banjoemas* en de haven van *Tegal*.

Zooals bekend, is de S.C.S. bezig met den ombouw der lijn Semarang—Cheribon in een spoorwegbaan in verband met een snellere ééndagsche verbinding Semarang—Batavia. Indien de tijdsomstandigheden niet nog ongunstiger worden en den voortgang van het werk nog meer vertragen dan tot nu toe, zal de S.C.S. in 1921 een spoorbaan kunnen exploiteeren. Op een enkel baanvak rijden de ballasttreinen reeds.

Dat er in de plaatsen aan Java's Noordkust een levendige handel en druk verkeer heerscht, zal iemand, die *Pekalongan*, *Tegal* of *Cheribon* bezoekt, aanstonds opvallen, en wordt nog duidelijker als we letten op het aantal reizigers, welke in deze plaatsen aankwamen en er uit vertrokken. In 1916 waren die getallen voor *Semarang-West* 507.000, voor *Pekalongan* 718.000, voor *Tegal* 576.000 en voor *Cheribon* 641.000.

Al staat *Tegal* wat het aantal reizigers betreft niet bovenaan, toch is het de S.C.S.-stad. Behalve het in 1914 in grooten stijl opgetrokken hoofdkantoor, wordt er een nieuw station gebouwd, van waar een boulevard voert naar de wijde aloon-aloon, die door behoorlijke gebouwen begrensd wordt.

Langs den breeden toegangsweg, tegenover het hoofdkantoor, is groen en frisch het woningpark der maatschappij aangelegd, waar practisch ingerichte huizen den Europeeschen ambtenaren ten dienste staan, terwijl ook gronden voor uitbreiding of eventueelen woningbouw voor inlanders beschikbaar zijn.

„Thans staan er 24 woningen van eenige types, welke zeer practisch mogen heeten. Waterleiding en electrisch licht komen er goed te pas. Daar niet alle woningen door S.C.S.'-ers betrokken zijn, vindt er ook een aantal niet-tramfamilies puken woon, welke omstandigheid het benijdenswaardige gevolg heeft, dat te Tegal géén huizennoed heerscht en men er tegen billijken prijs (± f 50.— p. mnd.) een uitstekende woning kan krijgen.” Voor de meeste Indische plaatsen om van te watertanden.

Niet alleen echter zorgde de maatschappij voor goede woningen. Ze bouwde ook een model-Europeesche school, waarvan de lokaliteit der klassen, zoowel wat hygiëne, als wat inrichting betreft, opvallen.

Bij deze school zal nu een Mulo-school opgericht worden, welke beide instellingen dan onder één hoofd gebracht zullen worden. Doch daarmee is er nog geen eind gekomen aan de zorg voor het onderwijs. In een vleugel van het oude stationsgebouw is de Hollandsch-Ind. school ondergebracht, die reeds 118 leerlingen telt.

Van al deze inrichtingen geniet de geheele burgerij mee, maar meer speciaal voor haar personeel heeft de maatschappij in de bergen op een hoogte van 1000 voet en 3000 voet, te *Kali Bakoeng* en te *Boe-*

midjava op elke plaats een tweetal pasanggrahans gebouwd te midden van bosschages en bloemen.

Langs *Slawi* voert de weg erheen door suikertuinen en langs sawahs. Hoogerop is het uitzicht eenig, „over de door de fabrieksschoorsteenen wit-bezuilde groen-strekkende vlakke heen naar de kalm-grijs-streepende Javazee tot den gelijkelijk rustig-lijnenden horizon.”

Een zoutpraatje

van den redacteur in Midden-Java in het *Soer. Hbl.* vertelt dat door een mislukking van den zoutoogst het vorige jaar de opbrengst van den zoutoogst slechts 1/3 bedroeg van de hoeveelheid in normale jaren verkregen.

Een jaar of acht geleden was het gouvernement genoodzaakt om, tengevolge van een dergelijke mislukking, zout in Egypte en op Sicilië aan te koopen, wat op een verlies van circa 2 miljoen kwam te staan. Daarvoor behoeft men nu niet te vreezen, daar er in de zoutpakhuisen een voorraad los zout ligt opgeslagen voor de behoefte van 3 jaren. Toch zal het zaak zijn om zuinig met het aanwezige zout om te gaan. Het verzoek van Australië en de Filippijnen om in Indië een flinke hoeveelheid zout te mogen aankopen, is dan ook geweigerd.

Door de zware tarieven der K.P.M. heeft de dienst der zoutregie steeds te kampen met de zeer hoge kosten van het vervoer van zout over zee. Van de 2 miljoen, die de zoutregie aan transportkosten uitgeeft, verdwijnt ongeveer 8 ton in de zakken der K.P.M.

Hoezeer het zouttransport door de hoge kosten wordt belemmerd, blijkt uit het volgende. De Chineesche pachter te *Bagan Si Api* (Oostkust v. Sumatra) betrok tot nu toe de 8.000 kojang zout, benodigd voor het inzouten van visch, uit de Middellandsche zee. De zoutregie wilde hem het noodige zout leveren, waaraan voor de bevolking van Madoera een f 80.000 te verdienen was, doch door de hoge vrachtprijzen der K.P.M. bleek de levering onmogelijk.

Het zal noodig zijn in de toekomst, dat de regeering aan de zoutregie de beschikking geeft over de noodige vaartuigen voor het vervoer.

„Waar de dienst eigen vaartuigen gebruikt, was hij in de gelegenheid zich een juist begrip te vormen van de kosten van het transport en de verkregen gegevens voordeel te benutten. Dat bleek bij het vervoer van los zout van het zoutland Boender (Madoera) naar de fabriek te *Kalianget*, welk vervoer deels geschiedde in eigen beheer, deels door de Madoeratramp.”

Door de verschillende gegevens, waarover men beschikken kon, kon men met de M.T. een contract afsluiten, waardoor op het vervoer 20 mille uitgespaard werd, terwijl men later voor het vervoer van briketzout van de fabriek te *Krampon* naar het groote pakhuis te Soerabaja eveneens een voordeelig bod bedingen kon.

„Hoe spoediger de grondslagen worden gelegd voor een eigen transport-vloot — natuurlijk op bescheiden schaal — hoe beter; de regeering kan er jaarlijks eenige tonnen gouds door besparen.” De dienst der zoutregie is reeds werkzaam in de richting om het transport te land geheel onder eigen beheer te brengen, en waar voor het transport goede eenheidscijfers vastgesteld zijn, is men in staat voor verschillende werkzaamheden, z.a. laden en lossen in spoorwegwagons, enz., een goeden maatstaf aan te leggen.

Een vitaal belang is en blijft echter de voorziening in het zeetransport met eigen middelen en het zou een daad zijn, „welke getuigt van hoogst eenzijdige politiek, en welke bijna het karakter draagt van bevoorrechtting eener monopoliseerende scheepvaart-onderneming, als de K.P.M., indien men het vraagstuk van het eigen zeetransport niet spoedig onder de oogen zag.”

Fabricage van kunstmest in Indië.

No. 3 der mededeelingen van de commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid in Ned.-Indië handelt over de „fabricage van kunstmest in Ned.-Indië.”

De economische beteekenis van meststoffen ligt in de mogelijkheid om door hun gebruik de opbrengst van de cultures zoodanig te verhoogen, dat de bate van deze vermeerdering hooger is dan de kosten van de verbruikte mest en van den arbeid aan de bemesting verbonden.

Daar de waarde van de in den handel zijnde meststoffen berekend wordt naar de waarde van de analytische eenheden hunner werksame bestanddeelen en er geen bijkomende factoren eenigen invloed uitoefenen, is deze industrie meer dan andere afhankelijk van scherp begrensde productie-kosten.

Naar haar hoofdwerking kan men de meststoffen verdeelen in fosfaatmest, kalimest en stikstofmest.

Daar de bodem van Java van jong vulkanischen oorsprong is en het in hoofdzaak uit andesiet bestaande moedergebergte vele verbindingen bevat, waaruit kali gemakkelijker vrijkomt bij verweering dan dit met fosforus het geval is, zal fosfaat- en stikstofbemesting van overwegende beteekenis zijn. Sumatra is van andere formatie, sterker verweerd en uitgelooft en minder rijk aan kali.

Fosfaatmest, Thomasfosfaat, beendermeel, kalimest, stikstofmest, zwavelzure ammoniak, boengkil, Chililsalpeter, kalkstikstof en andere luchtstikstof-

Mode-Vakschool.

Molenstraat 10 's-Gravenhage.

Directrice: Mevrouw W. KNUST.

Grondig onderricht in **Patroontekenen**, het knippen en vervaardigen van **Dames- en Kinderkleeding**, **Mantels** en **Lingerieën**. Opl. examen tot **Costumiëre, Coupeuse** en **Leerares met Diploma**.

Bij het laatst gehouden **Examen voor Coupeuse** acte A zijn geslaagd:

- Mej. A. J. SCHOUWERWOU uit Loosduinen.
- Mej. CH. G. DIX uit Den Haag.
- Mej. J. M. G. WEERDENBURG uit Voorburg.
- Mej. C. E. J. v. D. BERG
- Mej. J. W. BLEIJENBERG } uit Den Haag.
- Mej. A. v. D. BOS,

Dankbetuigingen en recensies ter inzage. Prospectus, inlichtingen en inschrijving dagelijks.

Theoretische en Praktische opleiding.

Het Fotografisch Atelier van A. M. A. SUSAN

is alleen gevestigd

Regentesselaan 108, hoek Regentesseplein

TELEFOON 6757.

Men lette op het juiste adres.

Herplaatsing wegens misstelling.

18 Mei aanstaande

OPENING CAFÉ DE PARIS

Korte Poten 3.

Fransche Keuken. Grill-Room.

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG.

Aanbevelend **J. B. STULTJENS.**

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorh. **L. LANGE.**

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Prachtige Hollandsche **HAVANA** Sigaren van f 150.— tot f 500.— per Mille.

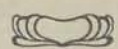
WASCANA Sigaren van f 100.— tot f 300.— per Mille.

NOG VOORRADIG: eene partij belegen 6 cents Sigaren.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma **T. C. B. TEN HAGEN** en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

fen vragen derhalve in de eerste plaats de aandacht. Ontginbare afzettingen, geschikt voor grondstof van kali- of fosfaatmest, zijn in Indië onbekend, zoodat voorshands alléén een kalkstikstof-industrie in aanmerking kan komen, waardoor gelijktijdig in de behoefte aan carbid zou kunnen worden voorzien. Daarvoor zou noodig zijn goedkope elektrische stroom en cokes. Aan bovenstaande beschouwingen knoopt de *Deli-Courant* een en ander vast met betrekking tot de Oostkust.

Bij een fabriek van een productie, gelijkwaardig met 1/5 van den tegenwoordigen invoer van zwavelammonium, is noodig een waterkracht van 6800 H.P. Bovengenoemd blad herinnert in verband daarmee aan den waterval der Asahanrivier met zijn 130.000 H.P., terwijl voor de bereiding van de jaarlijks in Indië ingevoerde hoeveelheid zwavelammonium slechts 34.000 H.P. noodig zijn.

Neemt men nu in aanmerking dat de Oostkust jaarlijks ongeveer 10 tot 12 duizend ton aan kunstmeststoffen invoert, waarbij wel een belangrijke hoeveelheid kali is, maar waar tegenover staat, dat er in de toekomst een enorme behoefte zal bestaan aan stikstofmeststoffen, zoo ligt het op den weg der beide groote planters-vereeningen om de aandacht van de regeering op deze mogelijkheid te vestigen.

„Voor deze lichamen, die nooit geschroomd hebben den stoot te geven tot andere ondernemingen, die slechts even de eigen landbouwbelangen raakten, zou het toch maar een kleine kunst zijn, om onder garantie der leden, een bedrag van twee tot vijf miljoen gulden bijeen te krijgen, voor een dergelijk doel.”

En de regeering zal, wanneer de plannen ernstig en van zoo algemeen belang zijn, niet anders dan gunstig kunnen beschikken op een verzoek tot exploitatie.

„En één keer de concessie voor den waterval in handen, en verzekerd van een afname van 34.000 H.P. voor een speciaal doel, zou zich voor het overige deel van deze waterkracht ongetwijfeld een verder perspectief openen, mits bewakende mannen, met durf en ondernemingsgeest, de zaak aanvatten.”

„Hier ligt voor de vereeningen een groot werk te doen van algemeen belang voor de Oostkust, voor Indië en voor Groot-Nederland.”

Suriname.

In „*De West*” van 5 Februari een kort bericht over Coronie. De kust spoelt daar namelijk af. Bij de opening, die een week te voren had plaats gehad, is gebleken „dat de monding van het oude kanaal geheel verstopt is. Het land ten Oosten daarvan is weggespoeld, behoudens een smalle strook, waardoor nu een geul is gegraven. Deze geul is niet diep genoeg voor de groote kotters.

„Inmiddels is men reeds begonnen met het afbreken van den lichttoeren voor Coronie, daar deze door de afspoeling in een gevaarlijke positie kwam te verkeeren.”

Zooals men weet verandert de kustlijn van Suriname voortdurend van richting en gedaante. De sterke, langs de kust gaande westelijke zeestroom schuift de rivierslib in die richting voort, zoodat banken gevormd worden, ten zuiden van welke de rivieren, voor zover ze niet een zeer krachtigen stroom hebben, in het mondingsgebied naar het westen omhoog buigen. De kustlijn schuift zodoende noordwaarts op. Als een gevolg van het uiteenlopend vermogen der rivieren, die het bankenvormend materiaal aandroeven, geschiedt de opschuiving van de kustlijn niet regelmatig. Hier en daar wordt het aangeslibde land weer weggespoeld.

In deze fase verkeert een deel van de kust van Nickerie sedert een zestigtal jaren. Bij Coronie heeft in de laatste halve eeuw aanslibbing plaats gevonden, waardoor de loozing zeer geleden heeft. De modderbank, die zich al verder en verder in zee uitbreidde, maakt de scheepvaart zeer moeilijk. Een reis naar of van Coronie is dan ook alles behalve aantrekkelijk. Dat was, vóór de modderbank er lag, anders. Ouden van dagen herinneren zich dat men toen met vrije groote schoeners de kanalen der plantages binnenzeilde. In dien tijd spoelde de Coroniëkust af: de tegenwoordige hoofdweg van Coronie is de voormalige achterdam der plantages.

Is het bericht van „*De West*” juist, dan kunnen voor dit district weer goede dagen aanbreken. De achteruitgang van het district is toch voor een groot deel het gevolg geweest van de aanslibbing, die zoodat de loozing als het verkeer belemmerde. Maar de wegspoeling van zoo'n reusachtige modderbank is niet het werk van dagen of weken.

* * *

Een brieven-schrijver in Saramacca deelt aan „*Suriname*” van 1 Februari mede, dat daar zelfs Indianen deelnemen aan veldarbeid, als b.v. koffie-inzamelen en wiewerk. De nood moet wél aan den man zijn als onze Indianen zich daartoe laten vinden. Geregeld arbeid is niet iets voor deze vrije zonen van het land. Niet dat ze lui zijn — zooals velen beweren — maar er is veel werk, waarop zij met verachting

neerzien. Loondienst verrichten ze niet gaarne, als deze geregelden arbeid medebrengt.

* * *

Eenigen tijd geleden deelden wij mede, dat de uitgifte van het te Paramaribo verschijnende weekblad „*Op den Uitkijk*” gestaakt is. Wij betreunden dit zeer, in het bijzonder om de beschouwingen van „*Spectator*” en de wekelijksche brieven van „*Van Hakop Tak*”. Tot ons genoegen zien wij nu dat Van Hakop Tak als „*Periscopist*” is opgedoken en nu in het blad „*Suriname*” op de hem eigen wijze mededeelt wat hij „*door den Periscop*” waarneemt..... op het land.

Zal *Spectator* nu blijven zwijgen vóór de oorlog geëindigd is?

* * *

De *Nieuwe Rotterd. Courant* van 1 Mei heeft het volgende Reuter-bericht:

„*De Times*” verneemt uit Georgetown, dat Melville, de commissaris voor de Rupununi-districten is teruggekeerd, na zes maanden in het achterland van Britsch-Guyana te hebben doorgebracht, om daar een pad voor veevoervoer te laten hakken, dat de Savannas bij de Braziliaansche grens bereikbaar moet maken van uit Britsch-Guyana. Dit vee-pad nadert snel zijn voltooiing. Het zal een belangrijke nieuwe bron voor vleeschproductie openen. De 1000 stuks vee, die zich thans op de Rupununi-Savannah ophouden zou al lang tot miljoenen hebben kunnen zijn aangegroeid, indien er slechts een verbinding tot de haven van Georgetown had bestaan. Pas wanneer die verbinding is tot stand gebracht, zal de belangrijkheid van de kolonie door de buitenwereld worden beseft.

De plannen voor den aanleg van den spoorweg naar het binnenland, die thans bij den minister van Koloniën in onderzoek zijn, zijn ontworpen door Gordon Cameron, een lid van de Kamer van Koophandel te Londen, die onlangs met een desbetreffend rapport van den gouverneur uit de Kolonië naar Londen is vertrokken.”

Komt deze verbinding tot stand dan zal Britsch-Guyana weer een grooten voorsprong hebben bij Suriname. Onze spoorweg eindigt ergens in het oerwoud „bij een of anderen boom.” Of hij ooit verder doorgetrokken zal worden? In een met mooie kiekjes verlicht artikel in het weekblad „*Indië*” van 20 Februari meent de heer *J. van Zanten* dat de resultaten van de exploitatie zeer zeker beter zouden zijn, zoo de spoorlijn werd doorgetrokken tot in het gebied der goudvelden aan de Marowijne-rivier. Of de doortrekking plaats vindt of niet, de vervanging van de kabelbaan over de Suriname-rivier door een vaste brug acht hij noodzakelijk. „Niet alleen — aldus de schrijver — is deze kabelbaan een hinderpaal voor de ontwikkeling van den spoorweg, doch bovendien moedigen ook de enorm hooge vrachtprijzen het gebruik maken er van niet aan. Er wordt echter bij de beoordeeling van de resultaten van den spoorweg te veel gelet op de directe financiële resultaten en te veel wordt uit het oog verloren, dat deze lijn niet is aangelegd als een onderneming, wier resultaten worden uitgedrukt in het cijfer van het jaarlijksche dividend, doch alleen en uitsluitend met het doel om de binnenlanden tot ontwikkeling te brengen.”

* * *

In de rubriek „Oost en West-Indisch literatuur-overzicht” in ons vorig nummer is reeds de aandacht gevestigd op de bijdrage van den heer *Fred. Oudschans Dentz* in deel XXXIX van de „*Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap*”. Nog een enkele opmerking volgde hier.

De door den heer *Oudschans Dentz* gepubliceerde „*Description of Guiana*” van *John Scott* werd omstreeks 1667 geschreven. *Scott* geeft daarin cijfers van de getalsterkte der Indianen-stammen. Om bij Suriname te blijven: aan de Marowijne ongeveer 800 Caraïbische families, verder de rivier op en bij de bronnen van de Sinamary 1400 Paricoates, in Suriname, Commewijne, Saramacca, Coppename en Corantijn ongeveer 5000 Caraïbische families, in Saramacca en Boven Suriname omstreeks 1400 Turromacs en boven aan de Corantijn 1200 Sapoyes. Een cijfer voor de Arowakken in dit deel van Guiana vermeldt *Scott* niet, hoewel zij er waren. Is er eenige waarde te hechten aan de genoemde cijfers? Naar ons gevoelen niet. Uitroeiing van de Indiaansche bevolking — zooals die in andere delen van Amerika heeft plaats gehad — is in Suriname niet voorgekomen. De geheele Indiaansche bevolking van Suriname — de enkele stammen of stammetjes in het verre binnenland niet medegerekend — wordt thans geschat op ± 1500 personen. *) Hoewel de Indianen in Guiana veel heen en weer trekken, is er in de geschiedenis van Suriname niets bekend van massale verhuizingen. Ook de onderlinge oorlogen tusschen de

*) In Deel I, afl. 1 (Juli 1917) blz. 11 van het tijdschrift „*Onze Missiën in Oost- en West-Indië*”, schat de heer *J. Franssen* het getal Indianen op 4000. Eenige specificatie ware zeer welkom. De missie is vermoedelijk in staat juistere cijfers te geven dan het Koloniaal Verslag.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

MODERNE MAGAZIJNEN VAN HEEREN- EN JONGENSKLEEDING, gemaakt en op maat.

Specialiteit Indische Uitrustingen
UNIFORMEN, GALAKLEEDING.

AMSTERDAM, Leidschestraat 1e v. Swindenstraat Ferd. Bolstraat Nieuwendijk	DELFT, 's-HERTOGENBOSCH, Middelburg, Eindhoven, Maastricht, Venlo,	Markt Markt Snellestraat Langedelft Rechtsstraat Grote Staat Vleeschstraat
ROTTERDAM, UTRECHT, LEIDEN, ZAANDAM, Binnenweg Mariaplaats Botermarkt Damstraat		

Hoogfijne Maatzaken doch geen tailleursprijzen

Manicure. Postiche d'Art. Face Massage.
COIFFEUR MODERNE
PIERRE MATVELD
voorh. E. LETITRE.
Parfumeries françaises et anglaises.
Articles de Toilette en tous genres.
Spécialité de la Maison
„LA SUBLIME” EUCAL RASPARFAIT.
Crème Venus. - Eau de Cologne Russe.
Eau de Cologne 1813.
Essences. Poudre de riz. Anti Moustique.
PASSAGE 13 - TELEPHOON 1606. - LA HAYE.

UITRUSTINGEN voor INDIE.
Geheel compleet
CIVIEL EN MILITAIR
GEBR. VLES
Breesstraat 177 LEIDEN.
Tel. Int. 393.

F. L. VAN BOMMEL
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 104-106

**Dames- en Heeren-
Mode Magazijnen.
Handschoenen.**

W. M. WEIJNE
DANS-INSTITUUT.
Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
'S-GRAVENHAGE.
Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

verschillende stammen hadden geen groote proporties. Waar zijn nu in 2½ eeuw al die duizenden gebleven? Moet men werkelijk gelooven aan het veel besproken uitsterven van de Indianen? Is het niet veeleer aan te nemen, dat de oorspronkelijke bevolking van Guiana altijd schaarsch is geweest en dat de beschrijvingen van „great nations” bij de oude schrijvers vrucht waren van hunne verbeelding of hunne lichtgeloovigheid?

Scott zegt van Berbice dat het is „a place that abounds with excellent horses and chattle”. Toen reeds, en dat is zoo gebleven. Nog steeds bloeit in Berbice de veeteelt. Waarom kan dat niet zoo zijn in het naburige Suriname? Heeft men daar ooit een behoorlijke studie gemaakt van de toestanden in Berbice?

* * *

In de Mei-aflevering van „Neerlandia” het volgende omtrent de Groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond:

„Hoewel langs een omweg bericht inkwam, dat de groep weer tot nieuw leven is gekomen, kon het Hoofdbestuur met het nieuwe Groepsbestuur nog geen verbinding krijgen. Dat dit echter weer met de nationale beweging meeleeft, blijkt uit een vertooning van de Nederlandsche leger- en vlootfilm, die de Groep haar leden aanbod.”

* * *

Van de hand van den heer J. Barkley Percival te Paramaribo weer een geïllustreerd artikel over Suriname en zijn hulpbronnen, ditmaal in het Amerikaanse tijdschrift „American Industries”, van October 1917. De schrijver wijst op de vele kansen, die het grootkapitaal heeft om in de kolonie zaken te doen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

„Insulinde”. De Sinar Djawa, vraagt, hoe het komt, dat de vergadering den 18en November door „Insulinde” te Semarang belegd, slechts door enkele Indo's bezocht is, terwijl toch Indo's de leiding van die vereeniging hebben. Te Bandung is het ook zoo geweest. Darna Koesoema, redacteur van de Kaoem Moeda, antwoordt hierop: Onder de Indo's zijn er velen, die Europeesch voelen (jany berkoeping Europa). Zij achten hun bruine of gele huid zuiver blank en zich zelf van vreemde smetten vrij.

De opstand in Djambi en S. I. De Kaoem Moeda schrijft hierover: Wie de rapporten over den opstand in Djambi gelezen heeft, weet, dat men er vlug bij is geweest de S. I. te betichten, dat de S. I. er niet debet aan geweest is, al zijn er ook S. I.-leden geteld onder de verzetslieden. En ofschon dit te erkennen onaangenaam is geweest voor de bestuursambtenaren, zij hebben moeten toegeven, dat de opstand uitgebroken zou zijn, ook al had er geen S. I. of Sarekat Abang bestaan, en dat de plichtverzakende ambtenaren in dat gewest voor het gebeurde aansprakelijk gesteld moesten worden. Het officieele rapport over den opstand in de Grogotlanden is eenzijdig. De willekeur der ambtenaren, de heerdiensten en de drukkende belastingen, zijn ook te Pasir de oorzaken geweest der onlusten, toegegeven ook, dat deze oorzaken vergroot zijn voorgesteld. Den adviseur Lulofs is dat bekend en de Regeering heeft het erkend. Volgens krantenberichten is de opstand beraamd door de Sebaja-Dajaks. De bevolking volgde en ook de leden der S. I. Als men dan nog weet, op welke wijze de bestuursambtenaren onlusten bij haar geboorte plegen te smoren, dan wekt het geen verbazing meer, dat een zuchtje tot een orkaan kan aanzwellen.

Is nu het besluit der Regeering tot intrekking der rechtspersoonlijkheid van de S. I. te Pasir te rechtvaardigen? Van beleid getuigt die regeeringsdaad stellig niet. In deze tijden moest ieder mensch het recht hebben zich vrijelijk te uiten. In Europa vermoordt men elkaar. In Rusland en in Arabië heeft de democraat zich van den druk van den autocraat bevrijd. In het Oosten, in ons Indië, ontwaakt het zelfbewustzijn van het volk. Met de wettiging van de S. I. kwam er een veiligheidsklep. Met het teniet doen der wettiging sluit men deze veiligheidsklep weer af. Dan is er oogenschijnlijk rust, maar God alleen weet, wat er in het verborgene woelt en werkt. Zoo wordt de revolutionnaire actie verwekt. Aldus besluit bovengenoemd blad.

Over het intrekken van het Gouvernementsbesluit waarbij de S. I. te Pasir (in de Tanah-Grogotlanden) als rechtspersoon is erkend, schrijft de Oetoesan Hindia 't volgende: Vanaf het oogenblik, dat deze vereeniging werd opgericht, is te Pasir niets voorgevallen, wat het Gouvernement aanstoot gegeven heeft. Het is waar, aan den opstand der Seboja Dajaks hebben ook S. I.-leden deelgenomen. Maar uit het verslag van onzen vertegenwoordiger, die naar Pasir is gezonden, blijkt, dat de S. I., qua vereeniging, niets met dien opstand te maken heeft gehad. Den S.-I.-ers, die hun belofte aan de vereeniging ontrouw geweest zijn, moet de schuld ten volle toegemeten worden, maar de vereeniging zelf treft geen blaam. Dit verklaren wij, voor het geval

de intrekking der toegekende rechtspersoonlijkheid het gevolg mocht zijn van dien opstand. Tirtodanoedjo is, voor de redactie van ons blad en in de hoedanigheid van vertegenwoordiger der C. I. S., een maand te Pasir geweest, slechts om te onderzoeken, wat deze onlusten veroorzaakt heeft. Hoewel hij in de uitvoering van zijn opdracht van de zijde van den controleur, die zich toen te Pasir bevond, zeer veel tegenwerking ondervonden heeft, is het hem gelukt voldoende inlichtingen in te winnen, die hij ons uit Kota Baroe toegezonden heeft, en in ons blad zijn openbaar gemaakt. Uit dit verslag blijkt duidelijk, dat de S. I. vereeniging niet de minste schuld aan den opstand heeft gehad. Hierop is door het Gouvernement geen acht geslagen. Toen Tirtodanoedjo van zijn reis teruggekeerd was, werden niet lang daarna de Sultan van Pasir en zijn broer, de pangeran manterie, gevangen genomen en naar Bandjermasin verbannen, waar zij nu reeds drie jaar vertoeven. Zij waren in de onlusten in Tanah-Grogot betrokken. Twee of drie maanden na de interneering van deze Inlandsche Vorsten werden de bestuursambtenaren voor den opstand aansprakelijk gesteld. Deze ambtenaren zijn nu reeds allen heengegaan, vanaf den Resident tot den Controleur, gepensionneerd of overgeplaatst. Alleen het districtshoofd Demang Gamang is nog in de Tanah-Grogot-streek. Hij zal vervolgd worden wegens laster. Men hoort niets meer van de geheele zaak, die nu reeds drie jaren aanhangig is.

In een extra-nummer van hetzelfde blad leest men verder over deze zaak: Het is mogelijk, dat de locale S. I. te Pasir er op aangekeken wordt, omdat zij als scherm gebruikt is door kwaadwilligen en door haar leden. Der vereeniging zelf valt echter niets te verwijten. Moet men een huis, dat boosdoeners herbergt, afbreken? Aan het huis zelf is toch niets slechts? Zoodra de Voorzitter der C. S. I. van zijn ziekte hersteld is, zal hij de Regeering over deze kwestie interpellereen.

De Buitenzorgsche Zaak. De lezers weten — alzo de Kaoem Moeda — hoe de Inlandsche beweging wordt tegengewerkt. Zoo is het lasterpraatje gegaan, dat twee Duitschers, Keil en Schum, verscheidene leden van de S. I. te Buitenzorg tot opstand hebben aangezet. In de Neratja zegt Abdoel Moeis, van de bestuursleden worden genoemd hadji Abdoellah, ex-president van de S. I. te Buitenzorg en hadji Samsuodi van het kringbestuur te Tjigombong. Het Nieuws van den Dag en het Soerabajaasch Handelsblad publiceerden, dat deze beide S. I.-ers, beïnvloed door één der Duitschers, in een S. I.-vergadering gezegd zouden hebben, dat de tijd gekomen is, dat de Inlander zijn bekost heeft van de Nederlandsche overheersching en dat die Duitscher voortaan als heer van het land wordt erkend. Dit is nu de tweedeelige opruij: ten eerste tegen de Duitschers en ten tweede tegen de S. I. Het tijdstip voor deze ophitsing is goed gekozen. De opruijers versterkten hun positie, doordat hadji Mohamad Achmad, S. I. bestuurslid te Buitenzorg, zich door geheugenzwakte had vastgepraat. Deze hadji heeft vroeger voor den rechter verklaard gezien te hebben, hoe hadji Abdoellah en hadji Samsuodi de S. I. leden ophitsen. Men heeft er zich over verwonderd, hoe deze laffe, domme praatjes bij den assitent-resident Schenk de Jong geloof gevonden hebben. Het staartje van het muisje is, dat thans vele Inlandsche getuigen, wegens meened, vervolgd worden, daar zij nu verklaard hebben, vroeger valsche getuigenis te hebben afgelegd. Zoo wreken de blanken zich op lieden, aan wie zij een hekel hebben! Wij weten niet, hoe de heer de Klerek tegenover deze meenedzaak staat. Hij komt als getuige voor, maar is zijn plaats niet op de bank der beklagden? Men vergeet niet, dat de Inlanders in deze zaak slechts werktuigen zijn geweest.

Onsmakelijk. Nu het Soer. Hbld. een boycot dreigt — zoo vervolgt de Kaoem Moeda — erkent de hoofdredacteur Boon, dat zijn artikel, dat daartoe aanleiding gegeven heeft, „onsmakelijk” is. „Hij heeft zich laten gaan, gedreven door vaderlandsliefde”, zoo schrijft hij. De Nederlander Mulder van het Nieuws van den Dag van N.-I., heeft natuurlijk een pleidooi gereed, om Boon schoon te wassen. Hij voelt zich zelf bedreigd, omdat hij zijn eigen rasgenooten vaak de huid vol scheldt. De Asmodee-abonnees brengen toch zijn salaris op. Wij weten nu, hoe men de Asmodee-lui treffen moet: niet op den kop, maar..... in de beurs.

Asmodee-pers. In een ander nummer schrijft hetzelfde blad: Het Nieuws van den Dag van N.-I. laakt de motie van „Insulinde”, onlangs genomen op een openbare vergadering, waarbij tegenwoordig waren: de S. I., P. G. H. B., P. P. B., V. S. T. P. en Pips. Het blad vindt 't niet goed, dat in de toekomst, ook na genoten hooger onderwijs, de Indiërs hoogere landsbetrekkingen, als: ingenieur, rechter, enz. bekleeden zouden, omdat zij niet geschikt zijn voor posten, waaraan groote verantwoordelijkheid verbonden is. Het spreekt van zelf, dat deskundigen uit de kringen van het Nieuws van den Dag mooie inkomsten eer aan hun soortgenooten dan aan Inlanders gunnen. Maar wij, Indiërs, gelooven, dat de Regeering, die immers de ethische richting volgt, en ook de particuliere werkgevers, de gevoelens der Asmodeepers negeeren zullen en de werknemers sala-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

CLASIE, CASPERS & Co
 Specialiteit in Imitatie Antiek-Meubelen
 Complete Woning-Inrichting
 PRINSEGRACHT 699 TELEFOON 3739
 bij de Leidschestraat
 AMSTERDAM.

A. KOGELS & ZON
 DEN HAAG, AMSTERDAM,
 Prinsestraat 52-56. Leidschestraat 13.

Lincoln-Hanan Shoes
 nieuwste modellen.

WANDEL- en AVONDSCHOENEN.

Vraagt onzen volledige Catalogus.

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

Levering van abonnementen op alle Binnen- en Buitenlandsche Dag- en Weekbladen, Tijdschriften en Modeplaten.

ADVERTENTIE-BUREAU.
 Groote keuze Geïllustreerde Briefkaarten.

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.
 (De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen).

Téléphones H. 7169 4336 Maison Française
Madame BRISSAUD
 ..Modes..... ..Robes et Manteaux..
 136 NOORDEINDE 44 PIET HEINSTRAT
 LA HAYE

SLAAPKAMERMEUBELN

T. NIEVELER
 NIEUWENDIJK 164-170
 TEL. C.1285 AMSTERDAM

A. VAN DER PUTTEN,
 Veenestraat 8-10 - DEN HAAG - Tel. 5330

Specialiteit: Damesblouses - Rokken
 Zijden Stoffen. Garneer-artikelen.

riieren in verhouding tot hun capaciteiten, zonder aanzien van huidskleur of godsdienst.

Om ook Inlandsche abonnees te krijgen, plaatst het *Nieuws van den Dag* wel eens boven een bericht: „Onze Inlandsche correspondent te... schrijft”: „Inl. correspondenten heeft het Nieuws echter niet — verklaart de *Kaem Moeda* — noch in deze, noch in de astrale wereld. Dit slimmigheidje is een geldelijke speculatie. Als het blad een generaal blaameert, wil het bij de onderofficieren in het gevele komen. Valt het een resident aan, tien tegen één; dat het in de gunst tracht te komen van commiezen en klerken, die het verlokken wil een abonnement te nemen.

In de *Kaem Moeda* van 21 November lezen wij: „Onze Inlandsche correspondent te Weliri schrijft: „.....Er zijn wel Inlanders geabonneerd op het „blad, om te letten op de stem van een vijand. Een „Inlander, die om het honorarium in het *Nieuws* „schrijft, is eerloos. Zoo iemand is geen echte In- „lander, want het *Nieuws* kennen alle Inlanders als „een blad, dat den Inlander neerhaalt en verguist „zonder reden of grond.”

Gedrost. In den nacht van 2 Nov. (1918) — alzo de *Oetoesan Hindia* naar aanleiding van de staking van de leerlingen der O.S.V.I.A. te Probolinggo — zijn 16 leerlingen van de opleidingschool te Probolinggo, w.o. een zieke, gedrost en hebben, langs de rivier en sawahs, de halte Malasah bereikt. Zij zijn naar huis gegaan, sommigen met den trein, anderen te voet. Zij zijn wars van het schelden en slaan van een Europ. onderwijzer. Een klacht bij den Directeur had slechts het gevolg, dat de leerlingen in het ongelijk gesteld zijn en dezelfde onderwijzer nog beestachtiger optrad. Leiders van ons volk! komt op voor de eer van de natie! Treedt op met kracht tegen al, wie ons smaadt en neerhaalt. Moge de ethische richting geen onderwijzers bij het Inlandsch onderwijs aanstellen, die den Inlander vijandig zijn. Waartoe moeten de gemoederen vergiftigd en rassenhaat gezaaid worden? zoo vraagt het blad.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Ja, waartoe? vragen wij ook — alzo de *Bintang Soerabaja* — naar aanleiding van bovenstaand bericht en vervolgt sarcastisch: De *Oetoesan Hindia* doet zoo iets nooit! Nimmer wordt door dit Maleische blad een nietige gebeurtenis opgeblazen om den *Boemipoetra* op te ruïen tegen den Nederlander; haar berichten worden eerst geplaatst, na nauwkeurig onderzoek en zonder het oogmerk den *Boemipoetra* van den Nederlander of *orang asing* (vreemdeling) te vervreemden.

Was 't maar waar. Hoort maar, wat een leerling der opleidingschool voor Inlandsche artsen te Probolinggo, namens de leerlingen dier onderwijsinrichting aan de *Oetoesan Hindia* zelf schrijft: In het artikel van uw Probolinggo'schen medewerker staat: „Daar is een Europeesch onderwijzer, die gewoon is de leerlingen uit te schelden en te slaan.” Gebeurt het al eens, dat een onderwijzer slaat, dan is dit nog niet aan zijn karakter te wijten. Verder: „De leerlingen hebben zich bij den Directeur over den onderwijzer beklagd, maar zijn in het ongelijk gesteld.” Dit is gelogen. De Directeur heeft op de klacht geantwoord: „Ik heb u reeds gezegd, blijft de lessen volgen. Ik zal intusschen de zaak onderzoeken. Gij hebt echter niet naar mij geluisterd en hebt de lessen bij dien onderwijzer verzuimd en dus tegen de regelen der school gehandeld. Voor deze ongehoorzaamheid jegens mij hebt gij kamerarrest.” Voorts zegt een medewerker: „Het optreden van den onderwijzer werd steeds beestachtiger.” Ook dit is niet waar. Uw medewerker had de zaak voor de publicatie beter moeten onderzoeken. Wij verwachten van een blad, als het uwe, juist berichten en geen opruïningen als het artikel van uw medewerker uit Probolinggo. Wij laken de leerlingen der 3e klasse niet, omdat zij zich over hun onderwijzer beklagd hebben, maar drossen doen geen beschaafde menschen. De zieke leerling, die volgens het bericht zich onder de uitgebroken leerlingen, die kamerarrest hadden, bevond, is in werkelijkheid vóór deze deserte, d.i. vóór de poesamaand, wegens gezondheidsredenen, als leerling afgevoerd.

Gemakkelijk leenen! De *Pewartia Soerabaja* ontving van een medewerker het volgende schrijven: Een handelaar vroeg de credietbank f 10.000 te leen en bood een perceel van f 25.000 als onderpand aan. Het verzoek werd afgewezen. De handelaar stelde naast den waarborg een anderen, 45 bouws sawahgrond en had toen succes. Als men nu ðen bouw sawahgrond op f 500 schat, heeft de man een waarborg gesteld van f 25.000 + 45 x f 500 = f 47.500, om f 10.000 te kunnen opnemen. Dit is eerst gemakkelijk geld los krijgen!

Een ander staaltje: Een gewezen *naib* (priester) wilde een rijstpelmolen oprichten om tegen een matige vergoeding de dessalieden van dienst te kunnen zijn. De *naib* is rijk en kan goede waarborgen stellen. De betrokken wedono adviseerde evenwel tegen het verlenen van het aangevraagde crediet, op grond van de overweging, dat de afdelingsbank slechts minvermogensden heeft te steunen. De ervaring heeft ons evenwel geleerd, — alzo het blad, — dat min-

vermogensden geen geld van de bank kunnen krijgen, omdat zij geen waarborgen kunnen stellen.

Indië voor de Indiërs. *Darah Hindia* schrijft in de *Djawa Tengah*, dat de bevolking thans slim genoeg is, om de bedoeling van elken regeeringsmaatregel te begrijpen. Zoolang het de bedoeling is om Ned.-Indië voor Nederland te houden, moet men zich tegen maatregelen kanten, die deze bedoeling tot grondslag hebben. De Indische beweging stelle er zich vierkant tegenover. Het streven van de Indische bevolking is er op gericht Indië voor zich zelve terug te krijgen. Ten slotte zal het toch daarheen moeten leiden, hetzij goedschiks, indien de Regeering haar plicht goed inziet, zoo niet, ja dan kwaadschiks. Geschiedt de teruggave goedschiks, dan zal Indië uit dankbaarheid Nederland blijven steunen. Moet de teruggave kwaadschiks plaats hebben, dan zal er voor goed een scheiding zijn.

Dit neemt niet weg — meent *Darah Hindia* — dat waar het de plicht is der Regeering om verbetering aan te brengen in het lot van den Inlander, ook de Inlandsche bevolking daartoe moet medewerken, maar niet zóó om de Regeering sterk naar buiten te maken. Die kracht naar buiten is niet noodig om ons lot te verbeteren en met die kracht kan zij ons even goed, ja nog beter dan nu onderdrukken. Die kracht mag niet ten eigen bate aangewend worden, daarom is hij tegen het streven van „*Indië Weerbaar*.”

Hij is er van overtuigd, dat de Regeering wel aan de wenschen en verlangens der onderdanen wil voldoen. Maar wanneer? Moet dit afhangen van de sterkte der partij, die deze wenschen en verlangens koestert? Hij vindt 't daarom jammer, dat de verschillende rassen in Ned.-Indië niet gemeen overleg plegen om gezamenlijk de noodige actie te voeren, teneinde verbetering van positie te erlangen. Alsdan kunnen de belangen van elk ras afzonderlijk, door allen gezamenlijk gesteund worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Zionisme.

Naar 't zich laat aanzien, staan de kansen voor de Israëlieten om 't beloofde land in te gaan gunstig. Twisten de partijen, die in den wereldoorlog tegenover elkander staan, schier over elk betwistbaar punt, zij zijn 't eens over de Joodsche nederzetting in Palestina. Over de uitvoering bestaat nog wel geen overeenstemming, over 't karakter aan land en volk te geven in eigen samenstelling en in internationale verhouding heerschen nog zeer uiteenlopende opvattingen, maar over het hoofdbegrip, dat de Joden in Palestina een nationaal tehuis moeten vinden, bestaat voldoende eenstemmigheid om op de verwezenlijking ervan te mogen vertrouwen.

Is Engeland er trotsch op 't Joodsche land bevrijd te hebben, betuigt Amerika hierover zijn voldoening van Duitse en Turksche zijde wijst men die bevrijdingsgedachte natuurlijk af en stelt men de Joden gerust door hun ook zonder de Britsche bescherming den heilstaat voor oogen te stellen. Te Berlijn is een Duitsch comité gevormd ter bevordering van de Joodsche nederzetting in Palestina. De voormalige T. gezant Raschdara betoogde er, dat T. nimmer tegen die nederzetting ingenomen was geweest. De Rijksdagafgevaardigde Cohen wees op de groote beteekenis die de Joodsche kolonisten in Palestina voor 't economische leven van T. hadden gevormd. Volgens hem heeft 't Zionisme geen belang bij een afscheiding van Palestina van Turkije, doch streeft 't slechts naar een cultureele autonomie. Geheimraad Olisnow wees op de verbetering, die de Joden uit Oost-Europa door overbrenging naar Palestina wachtte en zag hierin de beteekenis van de beweging.

Aan deze mededeelingen van Wolff's agentschap van de te Berlijn gehouden bijeenkomst, sloot een bericht van 't Joodsche correspondentiebureau in den Haag aan. In leidende J. kringen is men bezorgd over 't lot der Bessarabische Israëlieten, die nu onder Roemeensche heerschappij zijn gekomen. 't Gaat hier om 300000 Joden, die in 't bezit zijn van volle burgerlijke en politieke gelijkheid. Weliswaar is in 't vredesverdrag bepaald, dat de binnenlandsche rechtsverhoudingen van Bessarabië onaangetaast blijven en dat in 't bijzonder de religieuze en politieke vrijheid zal worden geëerbiedigd, maar na de cynische wijze, waarop Roemenië de bepalingen van 't verdrag van Berlijn van 1878 heeft verdraaid, heeft men weinig reden om aan te nemen, dat de beloften nu zullen worden gehouden. De eerste teekenen van Jodenvervolging zijn er reeds en worden in 't bericht vermeld.

Zal, als Roemenië aan zijn J. onderdanen geen rustig verblijf gunt, hun den weg naar Palestina open gesteld en de landverhuizing vergemakkelijkt worden?

Overgangstijd.

Zooals wij, een paar nummers terug, in 't vooruitzicht stelden, ontleenen wij nog 't een en ander aan de beschouwingen, welke L. Epstein in de *Deutsche Kolonial-Zeitung* (20 April), ten beste heeft gegeven over den economischen strijd, dien Duitschland te voeren

Hotel de Oude Doelen

In het groote Restaurant Maaltijden volgens de Kaart en tegen vaste prijzen:

Lunch f 3.- per couvert
Diner Concert. . . f 6.- idem.
Souper Concert . f 3.- idem.

„CAFÉ CONCERT”

Café Complet. f 1.25 p. p.
DE DIRECTIE.

Hotel Pension INSULINDE
BANKAPLEIN 2 Tel. Interc. HAAG 1486
Direct gelegen bij de Scheveningsche Boschjes.

Hotel Paulez,
Korte Voorhout :-: Den Haag.

Iederen namiddag van 3.30 tot 5.30 uur
Afternoon-Tea-Concert.
DE DIRECTIE.

Tel. Interc. H. 447.
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
's GRAVENHAGE

Restaurant „DE TWEE STEDEN”
DEN HAAG.

Dagelijks
Diner- en Thé-Concert.
Lunch f 2.50 - Diner-Concert f 4.- - Thé complet f 1.-

Grand Hotel Restaurant
„Central”
De meest bekende Inrichting der Residentie.

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang.
Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Hotel, Café-Restaurant
„KRASNAPOLSKY”
Amsterdam.
Prima Keuken.
Dagelijks Concert.

Hôtel FRIGGE - Heerestraat - Groningen
Interc. Telefoon 157.
Electr. Licht - Centr. Verw. - Tel. in elke kamer - Garage
B. DOMMERING & ZONEN - K. N. A. C.
Hôtels Dommering Wissemann, Hotel BRISTOL
Tel. 86. Tel. 28. Tel. 123 Tel. 123
WINSCHOTEN. ARNHEM.

zal hebben om zijn positie in den wereldhandel weer op krachtigen grondslag te stellen.

Zelfs als de thans vijandige landen gedwongen kunnen worden D. weer van hun overdaad van grondstoffen te doen toevloeden zal D. nog niet genoeg krijgen. Overal zal zich in de periode na den oorlog groote behoefte aan grondstoffen doen gevoelen. Tevens zal er gebrek zijn aan scheepsruimte. De D. regering heeft reeds geld toegestaan om den wederopbouw van de handelsvloot te bevorderen, maar de gevolgen van den oorlog zullen zich in dit opzicht toch nog lang nijpend doen gevoelen. Om deze en andere redenen moet D. er op bedacht zijn 't verbruik van ingevoerde grondstoffen zooveel doenlijk te beperken, en met die van binnenlandsche voortbrenging zeer zuinig te zijn. De wereldoorlog heeft geleerd, dat buitenlandsche producten door D. grondstoffen of kunstmatig verkregen preparaten te vervangen zijn, de Er z a t s m i t t e l hebben zich reeds vermaardheid verworven. Salpeter, wolfram, katoen werden vervangen, van brandnetels wordt geweven stof, uit teer een vervanger voor rubber gemaakt, enz. De verbouw van tabak biedt een voorbeeld hoe 't uitheemsche in D. zelf verkregen kan worden.

Bestaat in Amerika nu reeds gebrek aan katoen, D. kan vermoedelijk toevoer uit Turkije en misschien uit China verwachten. Dit is echter een der artikelen, waarvoor D. ook veel van zijne koloniën verwacht, die 't bij den vrede onbekort moet terug krijgen. D. moet een eigen overzeeschen katoenaanplant krijgen. Maar ook voor andere grondstoffen voor zijne nijverheid is dit een onafwijsbare eisch, zooals voor wol, vlas, hennep, agavevezels, kapok, huiden, rubber, hout, verder olie- en kopravruchten. 't Voornemen bestaat, in de Britsche koloniën hooge uitvoerrechten te heffen, zoodat D. eigen bezittingen moet hebben, wil zijn handel niet van Engeland afhankelijk zijn.

Om krachtig en machtig tegenover 't buitenland te staan, dat in geen geval geheel te missen is, beveelt de schr. de stichting van een „inkoop- en invoercentrale” aan, die met steun van 't rijk zal werken, zonder daarom een alleenrecht te krijgen. De handelaar moet recht hebben spoedig te handelen, waar hij de gelegenheid ziet, zonder door een organisatie aan banden te zijn gelegd. Voor den uitvoer moet een afzonderlijke centrale ingesteld worden.

Behalve aan de aanschaffing moet ook aan de verdeling der grondstoffen volle aandacht gegeven worden. Een verdeling naar het voortbrengingsvermogen en naar den omzet lijkt practisch 't meest aan te bevelen. Een nijverheidscentrale zal hiervoor kunnen worden gevormd uit de verdeelingsinstellingen, die tijdens den oorlog goede ervaring hebben opgedaan en die zich mede uitstrekt over 't vervoer te land en te water.

De vonnissen te San Francisco.

Lepelsgewijze brengt Reuter ons de uitspraken in 't Britsch-Indische samenzeringsproces te San Francisco. De Duitscher Bopp, gewezen consul-generaal en von Schaick, hebben de maximum straf van twee jaren tuchthuis en een boete van 10.000 dollar gekregen. De voormalige D. attaché militair van Brincker is tot 2 jaren gevangenisstraf veroordeeld. De agent van de Noord. Lloyd Capelle kreeg 15 maanden. De hindoelider Sjakraarty is tot 30 dagen gevangenisstraf en 5000 dollars veroordeeld, veertien andere hindoës kregen gevangenisstraffen afwisselend van 60 dagen tot 22 maanden.

De conferentie te Delhi.

Den 27en April is te Delhi een Britsch-Indische oorlogconferentie geopend. Een 16-tal vorsten, leden van den wetgevenden raad en ongeveer 100 vertegenwoordigers van alle politieke partijen uit de provinciën. De conferentie was in hoofdzaak gewijd aan 't vraagstuk van de door Indië in den oorlog te verleenen bijstand. De adviezen spraken zich uit voor krachtige voortzetting van de aanwerving van vrijwilligers, voor 't vormen van provinciale commissies, tot samenwerken met 't departement van munitie, tot 't verkrijgen van bezuiniging op 't spoorwegvervoer en toezicht op de voortbrenging van levensmiddelen en oorlogsbepoedigdheden, tot 't bevorderen van die voortbrenging en van den scheepsbouw. Moties werden tot regering en bevolking gericht om aan te manen tot de grootst mogelijke zuinigheid bij 't gebruik van grondstoffen.

Men hoopt door de voorgestelde maatregelen o.a. binnen een jaar een half miljoen nieuwe vrijwilligers voor de verschillende fronten te krijgen. 't Was aan deze conferentie, dat de koning van Engeland de aansporing tot steun verleenen zond, waarvan wij in ons vorig nummer gewag maakten.

Een half miljoen nieuwe strijders! Treurige blijde boodschap. Binnen een jaar! Een Amerikaanse minister sprak van een nieuw leger van ettelijke miljoenen, dat over 2 jaren beschikbaar zou wezen. 't Is of wij met een permanent geworden oorlogstoestand te doen hebben, waarvoor arbeidskrachten noodig zijn als voor een gewild vredeswerk.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

Het Nr. van 4 Mei bevat een geïllustreerde beschouwing van ir. H. Maclaine Pont, getiteld „Een algemeen uitbreidings- en verbeteringsplan voor de gemeente Semarang.” Schr. gaat er in na welke behoeften aan uitbreiding de gemeente Semarang thans bezit, om de door den gemeenteraad aangenomen plannen daaraan te toetsen en om voorts aan te geven welke andere oplossingen z.i. in dit verband wenschelijk worden geacht.

Voorts bevat dit Nr. een leerplan voor de op te richten Nederlandsch-Indische Technische Hoogeschool (ontleend aan het verslag eener subcommissie der commissie van advies voor onderwijs van het Kon. Instituut voor Hooger Technisch Onderwijs in Ned.-Indië).

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 1 Mei het vervolg van v. d. W.'s arti-

kelenreeks over het eiland Sumatra. Behalve algemeen aardrijkskundige gegevens, vermeldt schr. thans een en ander van den landbouw (Europeesche cultures en inlandsche cultures) en den boschbouw. In een volgend Nr. zal schr. bijzonderheden geven over den mijnbouw, de nijverheid en den handel van Sumatra.

Verder schrijft de heer Fr. Oudschans Dentz een artikel over den economischen toestand van Suriname. Op een merkwaardig feit legt schr. hierbij den nadruk, nl. dat er zoo weinig zaken van belang in Suriname zijn, die men bepaald Nederlandsch kan noemen. Het voornaamste handelshuis — aldus de hr. Dentz — met zijne vele vertakkingen is een Duitsch; twee filialen van groote Engelsche zaken uit Britsch Guyana kwamen tot bloei; voor telegraafverkeer is de kolonie aan een Fransche maatschappij verbonden; de voornaamste goudonderneming is een Fransche, waarnaast ettelijke Engelsche; bauxiet werd door een Amerikaan ontdekt in 1914 (de eerste concessie werd 23 Sept. 1915 verleend) en twee Amerikaansche maatschappijen werken thans in de kolonie; een nieuwe houtexploitatie maatschappij werd door een Amerikaan in 1917 opgericht, eveneens heeft een Amerikaansche maatschappij de looistoffenbereiding ter hand genomen uit mangrovenbast, zoodat dit ook voor Nederland na den oorlog zoo onontbeerlijke artikel, het moederland weer niet ten goede zal komen. En ten slotte wordt de mijnwormziekte (ancholostomiasis) bestreden door de Rockefeller foundation in de V. S.!

Neerlandia.

Het Mei-nummer bevat het jaarverslag van het hoofdbestuur van het Alg. Nederlandsch Verbond over het jaar 1917. Over de groepen Ned. Oost-Indië, Suriname en Ned. Antillen, wordt — in tegenstelling met andere jaren — door de verbroken verbandingen, betrekkelijk weinig medegedeeld. — Verder geeft Dr. W. van Lingen weer een Oost-Indisch overzicht, dat thans uit-

Eerste Nederlandsche Hypotheekbriefbank

LANGE VIJVERBERG 9 - 's-GRAVENHAGE

Gemeenschappelijk Kapitaal f 3.000.000.-

Reserves = 315.000.-

VERSTREKT Gelden onder eerste hypothecair verband, tegen voordeelige voorwaarden.

GEEFT af Algemeene Hypotheekbrieven, gecontroleerd door het Algemeen Administratie- en Trustkantoor te Rotterdam.

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

----- ASSURANTIËN -----

---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---

LEIDEN, Rapenburg 106-108.

Coöperatieve

Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
Hoofdkantoor: Rokin 55, Amsterdam.

CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Bataafsche Bank

Hoofdkantoor: 'S-GRAVENHAGE, Sweelinckstraat 180
Telefoon H. 7462.

VERZEKERINGEN, CREDIETEN, DEPOSITO's, HYPOTHEKEN, ADMINISTRATIËN

Bijkantoren: ARNHEM, DELFT, GRONINGEN, UTRECHT

Nederlandsche Lloyd - Amsterdam

OPGERICHT A° 1853.

Maatsch. Kapitaal f 4,000,000.-. Reserven f 2,072,959.-

Hoofd-Directeur: J. TER MEULEN.

Brand- en Inbraakverzekering.

Kantoor voor Zuid-Holl.: Stationsweg 27, 's Gravenhage
Directeur: B. JANSEN.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 66.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Delfshaven Feijenoord Glabshaven Schiedam Vlaardingen	Zaandam	Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 6.900.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Schoonhoven
Alphen a/d Rijn	Gouda	Slidrecht
Amersfoort	Gorinchem	Sneek
Apeldoorn	Groenlo	Stadskanaal
Arnhem	Groningen	Terneuzen
Assen	Haarlem	Tholen
Barneveld	Harlingen	Tiel
Bodegraven	Heerenveen	Uithoorn
Boreulo	Helder (den)	Utrecht
Boskoop	Hengelo (O.)	Veenendaal
Coevorden	Hoogeveen	Vlissingen
Culenburg	Hoogeveen	Wildervank
Deft	Katwijk	Woerden
Den Burg (Texel)	Leeuwarden	Ljuiden
Deventer	Lochem	Zeist
Doetinchem	Meppel	Zierikzee
Dokkum	Middelburg	Zutphen
Dordrecht	Oostburg	Zwijnrecht
Drachten	Purmerend	
Ede	Schagen	
Franeker		

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

MEIJER & Co.

Commissionairs in Effecten.

Rokin 55 Amsterdam

SPECIALE AFDEELING INCOURANTE FONDSEN.

Vraag en aanbod van Indische Fondsen.

Vertegenwoordigd te 's-Gravenhage.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.

Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.

COUPONS. REK.-COURANT.

BLOM & VAN DER AA

ASSURANTIËN

AMSTERDAM, Beursplein 5 (Effectenbeurs).

TELEGRAM-ADRES: BLOMA-AMSTERDAM.

INTERC. TEL. NOORD:

Nos. 2247 — 3174 — 2192 — 7783 — 6704.

Belasten zich met de uitvoering van
assurantie-orders, al of niet inclus
oorlogsgevaar, onverschillig van
welken aard.

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

sluitend aan het onderwijs is gewijd. — W. v. H. herdenkt den Indischen kunstavond te Deyenter, waarover in het Kol. Weekblad reeds werd geschreven.

Heilige graven.

In het Mei-Nr. van der Orkaan der Nederlandsche Zendingenvereniging schrijft Br. J. van de Weg een kort artikeltje over een bezoek aan twee heilige graven in de Soendalanden, waarvan er een is gelegen in de nabijheid van de dessa Pondoh; hoewel honderden dit graf bezoeken, er hun offers brengen en smeecken om genezing van ziekten, om rijkdom enz., weet men niet eens wie er begraven ligt. Zending v. d. W. beschrijft dit merkwaardige graf bij Pondoh als volgt. De begraafplaats is gedeeltelijk omringd door een muur. Door een houten deur komt men binnen, terwijl de djoeroe koentji (d.i. de sleutelbewaarder) zijn „Bismi llahi brahmani brahim” prevelt. Na een open ruimte overgestoken te zijn, komt men voor een oud vervallen gebouwtje, van steen opgetrokken. Het dak is van sirappen (een soort houten dakpan). Nadat matjes gespreid zijn, wordt de deur van het „heiligdom” geopend. In dit gebouwtje bevinden zich twee graven. De grafpaaltjes zijn versierd met wit linnen en bloemen, terwijl over de twee graven een klamboe hangt. „Aan de stijlen — aldus nu letterlijk de schr. — voor deze klamboe hing een mandje met oude linnen lappen, terwijl daarnaast in een linnen zak een sirap hing. Waar de lappen voor dienden, wist onze gids niet; die hingen daar al tientallen jaren. De sirap was heilig. In vroeger tijd hadden menschen uit de dessa Segaran deze sirap gestolen, maar waren gestraft met een cholera-epidemie, zoodat zij dit heilige voorwerp weer spoedig terugbrachten. Ziehier alles wat ik vond.”

Onze Eeuw.

Dr. N. Adriani publiceert in de Mei-afl. van dit maandschrift het eerste gedeelte eener beschouwing over het animistisch heidendom als godsdienst. Velen denken dat de volken die in het Animisme leven, het met hunnen godsdienst niet ernstig meenen, en dat zij er weinig aan hechten. Door een twintig-jarig verblijf bij de Minahassers in Noord-Celebes, een volk dat zijn Heidendom reeds geheel heeft verlaten en bij de Toradja's op Midden-Celebes, die de schr. nog midden in hun heidendom heeft gekend, heeft Dr. A. gelegenheid gehad van dit onderwerp een grondige studie te maken en geeft hij nu als zijn meening te kennen — welke meening hij met tal van voorbeelden vooral uit het dagelijksch leven, toelicht — dat men niet anders mag spreken als van den vollen ernst van het voormalig Heidendom der Minahassers en het huidige der Toradja's.

Cultura.

In de April-afl. geeft W. H. B. uit een werk van omstreeks het jaar 1700, een overzicht van wat de schrijver ervan toen wist mede te deelen van het nut van de kina en den kinaboom. Natuurlijk leest men in deze verhandeling telkens dingen, die met de wetenschap van den tegenwoordigen tijd niet geheel strooken, ja er soms lijnrecht mede in strijd zijn, maar toch mag men de historische waarde van dergelijke geschriften niet onderschatten. Zoo zegt bijv. de schrijver van de „Natuurlijke historie van de kina-kina”, zoodals de titel dier oude verhandeling luidt: „De Peruviaanen geeven aan de Kinaboom den naam Gannaperide en Bollus verzekert, dat de Indianen de koortsbrekende kragt van deesen boom al voor lange eeuwen geweeten hebben, maar zij hebben zulks voor de Spanjaarden uit een ingenomen wrok en haat zeer lang verborgen gehouden; totdat eindelijk in het jaar 1640 dit geheim is uitgelekt.”

Nederlandsche Zendingenbode.

Mr. J. W. Flieringa vervolgt in het Nr. van 2 Mei zijn „Reisherinneringen uit Nederlandsch Oost-Indië”. Schr. deelt thans een en ander mede van de zendingenpost Kota-Djoeroeng in de Bataklanden (waar zendingen van den Berg is gevestigd) en van de bevolking in de omgeving.

Kennismaking met koppensnellers.

De missionaris L. van den Bergh vertelt in het Mei-Nr. der Annalen van het Missiehuis te Roosendaal van een ontmoeting met Dajaksche koppensnellers, waaraan het volgende is ontleend:

Laatst op 'n rondreis door het Dayak-district heb ik er nader kennis mede gemaakt.

Na lang zwerven belandde ik in een groot lang Dayak-huis, waar menschen en honden en kippen mij met luidruchtige betuigingen van belangstelling ontvingen. Mannen kwamen toegelopen en klauterden als katten naar boven, op de balken, om matten en ander siertuig bijeen te sleepen. De kannibaal-hoofdman, die het zijn gast zoo aangenaam mogelijk wenschte te maken, vloog als een snelle geest door het huis, gewapend met een groot eind hout, om de jankende honden mores te leeren; hij had echter even weinig succes als de moeders, die met zachtere maatregelen haar huilend kroost tot zwijgen poogden te brengen.

Ik had mij op de mat neergezet en in alle richtingen een paar honderd handen uitgereikt, om de goede luidjes te begroeten en te overtuigen van de hartelijkheid mijner gevoelens ten hunnen opzichte, toen eensklaps mijn oog viel op den langen zijwand der galerij, versierd als een pronkstal in eene Noord-Hollandsche boerderij, niet met oud-porselein en koperwerk, maar met oorlogsgongen en menschedels.....¹⁾

¹⁾ Men zie de aan den tekst toegevoegde afbeelding.

De eerste kennismaking met eene dergelijke decoratie maakte me, eerlijk gezegd, een beetje griezelig en benauwd. Maar als men dag in dag uit met deze kannibalen te doen heeft, raakt men er spoedig aan gewend.

Wat verderop hingen nog een half dozijn schedels in een bundel bijeen, met een vuurtje eronder om ze voortdurend te berooken en zoo beter te bewaren.....

Voor geen geld ter wereld zouden onze Dayaks afstand willen doen van hunne verzameling schedels. Het zijn hunne oorlogstroofeën, hunne ijzeren kruisen, hun roem en hunne glorie. Een Dayak staat bij zijne stamgenooten hooger in aanzien, naarmate zijne schedelcollectie grooter is en getuigenis aflegt, dat hij of zijn vader of zijn grootvader mannen waren van kracht en durf.

Bij feestpartijen vormen de schedels het middelpunt der feestelijkheden; vrouwen en meisjes dragen ze in triomftocht door het lange huis, onder het uiten der eentonige, voor ons Westerlingen onbegrijpelijke feestklanken: „Haai! Hooi! Haai! Hooi!” — zoo ongeveer op de noten sol-si-la.

Bij andere gelegenheden weer plaatsen de dames zich in een kring op de uitgespreide matten, elk met een schedel in de handen, en bezingen dan op hare wijze den lof van den krijg, de zoetheid der wraak en andere Dayak-heerlijkheden.

Een jongmensch, die er op uit gaat om zich eene levensgezellin te zoeken, moet in den regel de gelukkige eigenaar zijn van een paar gesnelde koppen, anders heeft hij veel kans een blauwtje te loopen. Want, zoo oordeelen de meisjes, tenminste de heidensche, 'n man die koppen heeft gesneld, zal ongetwijfeld een moedig stuurman zijn in het huwelijksbootje!.....

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 18: Oorlogscrisis in Centraal-Amerika en een voorgelagen redmiddel (waarschijnlijk ook geschikt voor Suriname), door J. Alberts. (Schr., gevestigd te Guatemala, komt voor Suriname opnieuw met het plan, dat hij reeds bijna 6 jaar geleden heeft voorgesteld: aanzienlijke uitbreiding der slachtveeteelt). — Prijs van suiker in eenige landen op 1 Mei 1918, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Suikeruitvoer

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal f 60.000.000.-
Statutaire Reserve 11.595.462.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaia, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kota-Radja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makasser, Singapore, Penang, Rangoon, Honkong en Shanghai.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

VAN ES, HOUTMAN & Co.,

AMSTERDAM, Warmoesstraat 182, hoek Visschersdam (Gebouw 1913, parterre).

EFFECTEN, PROLONGATIE, REKENING-COURANT
PREMIE- EN TERMIJN-AFFAIRES.

Telegr. „LIMITARIS”. Telef. Centr. 55-1852-1770.
Directe telefoonlijnen met Effectenbeurs.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 35.000.000.- Reserven f 17.400.000.-

„DE GLOBE”,

Maatschappij van Verzekering op het Leven (zonder of met geneeskundig onderzoek),

tegen Invaliditeit en Ongelukken.

Goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten.

Maatschappelijk Kapitaal ÉÉN MILLIOEN GULDEN.
Gevestigd: 'S-GRAVENHAGE, Plaats IIa.

HAAGSCHE BANKVEREENIGING
Barentszstraat 2a Den Haag.

CREDIETEN TOT ELK BEDRAG.

AGENTSCHAPPEN:

Amsterdam, Nassaukade 10 Rotterdam, Goudsche singel 127B
Arnhem, Hertogstraat 38 Utrecht, J. P. Koenstraat 89Bis
Nijmegen, Mucherstraat 24

AMSTERDAMSCH BANK - Amsterdam

Kapitaal f 29.362.100.—
Reservefonds 19.075.000.—
Bijzondere Reserve 2.000.000.—

ALLE BANKZAKEN

Geldersche Credietvereniging
belasten zich met alle bankzaken.

DEPOSITO'S.

VEILIGHEIDSKELDER.

Bakkerstraat Arnhem.

VOORSCHOTTEN vanaf f 500.—, onder zakelijke of persoonlijke zekerheid, al dan niet met inpandegeving polis levensverzekering.....

N.V. „Voorschotbank de Nederlanden”

Frederikstr. 2 Kapitaal f 1.000.000 's-Gravenhage

Geeft 4,5% Schuldbriefen uit in stukken van f 1000.—, f 500.— en f 100.—, onder Trustee-toezicht.

Maatschappij van Levensverzekering.

Hoofdkantoor:

Jansbuitensingel 5,

ARNHEM.

ARNOLD GILISSEN & Co.

Kneuterdijk 16 - Tel. Nrs. 5093 & 7219 - 's-Gravenhage

Belasten zich met:

AAN- EN VERKOOP VAN EFFECTEN
VERZILVEREN VAN COUPONS
SLUITEN VAN PROLONGATIËN
OPENEN REKENING-COURANT

en nemen

GELDEN à DEPOSITO.

van Java in het eerste kwartaal 1918, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Enkele waarnemingen en proeven omtrent de theefabricatie besproken door Dr. A. W. Nanninga. — Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan. — De zijde-productie van China. — Japan en Nederlandsch-Indië (overzicht eener lezing van den heer P. A. Roeper Bosch in de vereeniging Moederland en Koloniën over het onderwerp: De verhouding tusschen Japan en Nederlandsch-Indië). — De economische toestand van Suriname. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Het Nr. van 1 Mei bevat o.a. De Mataramsche vorsten, door Surya Ningrat (vervolg, met portret van H. H. Ratoe Pakoe Boewono IX). — Het hoofdkantoor der Nill Mij., Noordwijk-Weltevreden, door van Nifterik (met ill.). — Oudjaar op een post in Celebes, door T. J. v. d. Lijke-Prins. — Veeteelt in Keboemen (slot), door E. Schmülling.

Uit Nijhoff's Index.

In het April-Nr. van Nijhoff's Index worden nog de volgende titels vermeld:

Een Sumatraansche spoorweg, door S. Kalff (met ill.) (Op de Hoogte, jaarg. 1918 bl. 160).

Schedelvereering bij de Dajaks en andere stammen (met afb.). (De Aarde en haar Volken. Bijblad 1918, bl. 55).

Archiefstukken uit het Oud-Archief der Weeskamer te Batavia. (Navorscher 1918, bl. 26).

* * *

Die Islamische Welt.

In het Febr.-Maart-Nr. een artikel „Der Mohammedaner-Bund „Sarikat Islam“, door Dr. Freiherrn von Mackay.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9-6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zending-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Exportblad, Indië, Ons Land, Ned.-Indië Oud en Nieuw.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; De Sumatra Post; De Sumatra Bode; Suriname; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Banier; De Ind. Gids; Neerlandia; Koloniaal Tijdschrift; Vrede door Recht; Onze Vloot; Ons Leger; Maandblad voor Vrouwenkiesrecht; Theosophisch Maandblad; Korte Verslagen van de Verg. der Tweede Kamer der Staten-Generaal; Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad; Brochures, enz., benevens een Bibliotheek.

Mededeelingen.

Van de Redactie-Commissie:

JAVAANSCH KUNSTAVOND ter viering van het tienjarig bestaan van den Javanenbond „Boedi Oetomo“, op 20 Mei a.s., ten 8 ure, in Diligentia (niet in 't Gebouw der Theosof. Ver.).

Uitvoering van een of meer Javaansche muziek-, dans- en toneelstukken, of fragmenten daarvan.

O.a. zullen gegeven worden:

1. Demonstratie van gebruiken op den Javaanschen Verzoeningsdag. Angkloongmuziek.
2. Een Wajangvertooning (Javaansch Schimmenspel).
3. Een strijd tusschen een ksatrijo en een boeto, symbolen van het Edele en het Demonische, in dans gestyleerd.
4. Karakterdans (Praboe Kelono, personificatie v. IJdelheid en Trots).

Toegangsbewijzen à f 2.50 (m. inbegrip v. sted. bel.) vanaf 1 Mei te verkrijgen in „Diligentia“.

Plaatsbespreking vanaf 18 Mei van 10-12½ en 2-5 uur.

DE FEESTCOMMISSIE.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Openbaar onderwijs St. Martin (kolonie Curaçao).

Voor de openbare lagere school te Philipsburg op St. Martin wordt gevraagd, om op te treden als hoofd der school, een onderwijzer in het bezit der hoofdonderwijzersakte en van eene akte van bevoegdheid tot het geven van schoolonderwijs in de Engelsche taal.

De jaarwedde, ingaande den dag van vertrek uit Nederland, bedraagt f 2500 (tweeduizend vijfhonderd gulden), met drie driejaarlijksche verhoogingen, onderscheidenlijk van f 400, f 300 en f 300, waarbij dienstjaren hier te lande voor de helft medetellen.

Voor het bezit der akte Engelsch lager onderwijs wordt de jaarwedde verhoogd met f 100, terwijl die verhooging f 300 bedraagt voor het bezit der akte Engelsch middelbaar onderwijs.

Bovendien wordt als hoofd der school eene toelage genoten van f 250 's jaars.

Voorts is — eveneens tot een bedrag van f 100 per jaar — eene toelage verbonden aan het bezit van eene lagere akte Fransch, Duitsch, wiskunde of handelskennis, en wordt voor het bezit eener lagere akte teekenen, gymnastiek, vrije- en ordeoefeningen, handarbeid A of B en zang f 50 's jaars toelage toegekend.

Voor het bezit van eene middelbare akte, behalve voor die voor Engelsch, geniet men f 200 toelage per jaar.

Al deze genoemde toelagen tellen mede voor de berekening van pensioen.

Aan de uitzending is, behalve vrije overtocht in de eerste klasse, ook voor het wettig gezin, verbonden eene tegemoetkoming voor uitrusting en verandering van werkkring ten bedrage van twee maanden bezoldiging, te verhoogen met de helft, indien één of meer leden van het wettig gezin naar de kolonie medegaan of het gezinshoofd tijdens diens dienstvervulling derwaarts volgen.

Geene uitzending heeft plaats, dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den dienst in de kolonie.

Gegadigden behooren zich zoo spoedig mogelijk bij verzoekschrift (te adreseeren aan de 9de afdeling van het Departement), te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van hunne akten van bekwaamheid.

In het adres moet worden vermeld of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 29 April 1918 No. 99).

Ingezonden.

Op 15 Mei a.s. zal in het Gebouw voor K. en W. een herhaling plaats hebben van het op 12 Maart j.l. door de Kon. Nat. Zangschool te 's-Gravenhage gegeven concert ten bate van het „Nederl. Roode Kruis“ hier te lande en in Ned.-Indië.

Onder voorzitterschap van Z. K. H. Prins Hendrik hebben in het Eere-Comité zitting, behalve vele dames, de volgende heeren:

J. B. van Heutsz; A. W. F. Idenburg; M. B. Rost van Tonningen; C. de Waal; C. de Mooy; H. Loudon; N. Bosboom; Z. J. C. Z. de Vriese; Kleijnhuis; Graaf van Bylandt; Graaf Schimmelpenninck; A. J. A. Bik; J. H. Abendanon; J. A. v. Delden en vele anderen.

Nederland, dat zooveel goeds en liefdadigs voor zijn medemenschen doet, zonder te letten op Godsdiens of Nationaliteit, biedt dit feest nu, zoowel voor den Vreemdeling als voor den Nederlander, een prachtige gelegenheid aan om te toonen, dat zij beiden iets voor het Roode Kruis voelen.

Op het gebied van liefdadigheid en hulpverleenen heeft Ned.-Indië gelukkig nooit voor Nederland ondergedaan.

Aan bezoekers dezer uitvoering zal het niet ontbreken, maar zij, die buiten Den Haag wonen, willen zeker ook wel hun steentje bijdragen! Komt, strijkt uw hand over het hart en gedenkt „het Roode Kruis.“

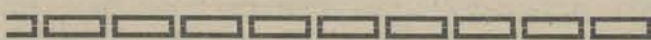
Elke gift, hoe klein ook, zal dankbaar worden aangenomen en stellen zich voor de ontvangst beschikbaar de Secretaris van de Koninklijke Nationale Zangschool W. F. de Ridder, Julianastraat 48, Rijswijk (Z.-H.) Mevrouw M. ten Bosch-Boscher, Penningmeesteresse van de Afd. Oost en West, Laan van Meerdervoort 187 en B. v. Hengel, gep. Kap. Inf. O. I. L., Wattstraat 6a, allen in Den Haag.

Den Haag, 7 Mei '18.

ABONNÉ.

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

HEILGYMNASTIEK EN MASSAGE
Joh. MEBIUS. Scheveningen.
Badhuisweg 67. Telef. 51850.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

welbekend bij allen, die met verlot in Nederland vertoeven
DEGELIJK ONDERWIJS in
Duitsch, Engelsch, Fransch, Spaansch, Italiaansch, enz.

Let op het juiste adres der origineele Berlitzschool over de Waalsche Kerk.

58a NOORDEINDE Niet boven Krul TEL. 2234

Met Premievrije Polis tegen inbraak bij Nieuwe Eerste Nederlandsche Oudste Inrichting van dienst 's-Gravenhage.

Directie:

L. J. L. SCHAS, Oud-Kap. der Gren. C. P. KOENE, Oud-Kapt. d. Infant.

Kantoor: Hooge Nieuwstraat 26. Tel. 3169.

Leden van „De 's-Gravenhaagsche Contracten-Vereeniging“ genieten 5 pCt. korting.

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

C. P. MEIJS Lzn.,
Prins Willemstraat 2-4, SCHEVENINGEN, Tel. Sch. 652

FABRIKANT VAN
Hotel-Restaurant-Fornuizen
Nieuwste systeem. Attesten ter inzage.

BEGIN het nieuwe jaar **GOED**
koop een „BINTANG“ Rijwiel.

RIJWELMAGAZIJN „BINTANG“
Newtonplein 152 - Tel. H. 2357 - 's-Gravenhage

VAN RIJN & SCHILPEROORD
Meubelfabrikanten.
Anna van Buerenstraat 157 - Telefoon H. 679 'S-GRAVENHAGE.

Desgewenscht worden alle soorten Meubelen naar tekening vervaardigd

HET CENTRUM PARKSTRAAT 91a DEN HAAG.....

Lancia en Jackson Automobielen
Garage, dag en nacht geopend.
Reparatie-werkplaats.

Bijkantoor der gelijknamige firma te BATATIA

N.V. „REFORM”

Directeur: E. BOERMA.

Telefoon 647 - GRONINGEN - Heerenstraat 62

The first class Ladies and Gentlemen Tailoring.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

Brood - Beschuit - Banket

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Handwerklessen.
- Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Iepaan 11**.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
- S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reijgersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
- MAS SAMSI, Leraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.01; 50 ex. f 2.80,

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname**, door REMAN IRUS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankieerkosten

- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau R. GEERAERTS-REUTER.
Tel. 8196. Prinssestraat 6a. Den Haag. Tel. 8196.
LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.
Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken. Machines voor windvoorziening van Kerkorgels.

Fa. A. & B. SCHMEINK
Spuistraat 256 - AMSTERDAM - Telef. N. 200
Fabriek van Chirurgische Instrumenten.
Operatiemeubilair, Verplegingsartikelen.
Kunstledematen, Bandages, enz.

INRICHTING ONDERWIJS IN BOEKHOUDEN c. a.
in drie tot zes maanden, met Testimonium.
J. C. ter BRUGGEN,
BOREELSTRAAT 5 (lijn A)
'S-GRAVENHAGE (Holland).

Mondeling en bovendien schriftelijk naar alle werelddelen.
Ruim drie duizend leerlingen, een voor een geleerd.
Aanbevolen door de beste Indische families.

Den Haag, 26/8 1914.

Geachte Heer J. C. ter BRUGGEN,

Voor mijn vertrek naar Ned.-Indië kan ik 't niet nalaten U mijn hartelijken dank te betuigen voor de uitstekende lessen, die ik van U genoten heb, waardoor mijn kennis in 't boekhouden na een leertijd van vier maanden zoodanig is vermeerderd, dat alles mij veel duidelijker is geworden, wat mij vroeger onbegrijpelijk toescheen.
Mijn dankbaarheid is zoo groot, dat ik steeds mijn vrienden en kennissen over Uwe lessen zal spreken en met warmte aanbevelen zal.

Hoogachtend,

W. F. VAN DER TAS.
O.-I. Ambtenaar met verlof.
Valkenboschkade 111.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: AMSTERDAM Filiaal: Arnhem
Kortenaerkade 8, Binnenkant 25, Nieuwe Plein 15,
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389. Tel. 280.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Regulateurs Westminster Carillons
SPECIAAL VOOR INDIË.
ZENITH en WALTHAM HORLOGES in goud en zilver.
Grootste sortering - Laagste prijzen
J. A. J. REMMERS, t/o de Oude Molstr. Molenstraat 35.....

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.**
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.
PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vli. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg-pl. 's GRAVENHAGE. Tel. H. 1403
STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

M. VISSER,
voorh. A. J. ROBBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

F^a Wed. TH. J. VAN ZUTPHEN
TELEFOON 1654 RIDDERSTRAAT 20
HAARLEM
Bewaarplassen voor Inboedels.
MEUBELMAKERS. BEHANGERS.

Naaml. Venn.
N.A.S.C.O.
Nederl. Ass.-, Spaark.- en Cred.-Onderneming
Goedgekeurd bij Kon. Besluit.
Maatschappelijk Kapitaal f 250000.00.
Aangename en goed loonende werkring
voor *Vertegenwoordigers(sters)*.
Hooge provisie.
VRAAGT INLICHTINGEN.
Hoofdkant.: 's-GRAVENHAGE, Theresiastraat 84
Premie-Obligatiën.

3 pCt. 120 Ned. St. L.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco
thuis bezorgd.
Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

KEIZERSHOF
DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.
STOFFEN, ZIJDE, FLUWEELEN,
FLANEL en KATOEN.

NIUWENDIJK 194-196 AMSTERDAM.
MANTELS, COSTUMES, MANTELCOSTUMES,
STOFFEN, ZIJDE EN REGENMANTELS.
Groote keuze in Costumerokken.
BLOUSES in pompadour met Schoot . . . f 6.90
BLOUSES in gebloemd Voile . . . f 10.50
BLOUSES in wit Voile met gekleurd bor-
duursel en rand . . . f 12.50

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Onze **VOORJAARSARTIKELEN** zijn gereed.
Wij brengen een uitgebreide keuze in:
Blouses - Sportmantels - Kinderhoeden
Kinderjurken - Kindermantels
Zomercostumes
Stoffen.

**DIEREN-
TUIN**
Den Haag

Aangifte voor het Lidmaatschap kan dagelijks geschieden ten kantore Benoordenhout 2 en bij den Portier aan het hoofdhek.

Invullingsbiljetten en voorwaarden worden ook op verlangen toegezonden.

De contributie gaat in met de maand, volgende op die van de aangifte. Voorloopige toegangsbevisen worden dadelijk verstrekt.

Fraaie Tuin en Bloemen, Kassen, Vogelzalen, Aquarium, Rosarium, Museum, Kinderspeelplaats met doorlopend toezicht, Societeit, Concerten, Opera's, Tooneelvoorstellingen.

J. P. WALD, Zadelmakers
DEN HAAG
GRONINGEN
Alle Artikelen op het gebied van Paardensport.
HARNACHEMENTEN VOOR INDIË.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijtsstraat 332 (Duinoord), Den Haag.
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
**Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeeren van woningen.**

J. BRAND
Tailleur pour Dames.
Fourrures - Amazones
LA HAYE,
26 Papestraat - Téléph. Interc. 5599.

Verhuizen - Meubels bewaren
E. J. VAN SCHAICK
Boothstraat Utrecht

Holland-Canada Hypotheekbank, 's Gravenhage
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. PANDBRIEVEN
tegen beurskoers. Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 19.000.000.—.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.